Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 149 (17272) | 1986 оной июниин 28, суббото | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани июниин 26-да боложо, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэ үндэhэлэн, хүтэлбэрилхы кадрнуудай партийно-политическэ hуралсалые нарижуулан hайжаруулха тухай асуудалые хаража үзэбэ. Партийно-политическэ hуралсалые эрид нарижуулан hайжаруулха, партийна аппарадай бухы шатануудта кадрнуудай халааниие бүридүүлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Партиин шэнэ программна документнүүд соо табигдаhан зорилгонуудые совет арадай бэелүүлжэ байха үедэ, политическэ, үзэл сурталай болон эмхидхэлэй бухы хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха эрилтын табигдажа байха үедэ партийна, совет, үзэл сурталай кадрнуудые үзэл сурталай-теоретическэ талаарнь зэбсэгжүүлгэ хадаа партийна комитедүүдэй, дээдэ партийна hургуулинуудай шухалын шухала хэрэг болоно. Олонхи партийна хүдэлмэрилэгшэдэй партийно-политическэ эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ арга олгохоор дээдэ партийна hургуулинуудта кадрнуудые бэлдэлгые үргэдхэхэ зорилго табигданхай. Кадрнуудые бэлдэлгын, дээдэ партийна hургуулинуудые хүгжөөлгын хараа түсэбүүдые зохёохо талаар зохихо даалгабаринууд үгтөө.

Дээдэ партийна hургуулинуудта хоёр-гурбан болон дүрбэн жэлэй отделенинүүдтэ hуралсагшадые hургаха хэрэг үргэдхэгдэжэ байна. Дээдэ научна мэргэжэл шадабаритай кадрнуудые бэлдэхэ нэмэлтэ арга боломжонууд КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академидэ байгуулагдана. Аспирантнууд болон hуралсагшадай теоретическэ ба практическа бэлэдхэлдэ табигдадаг эрилтэнүүд дээшэлүүлэгдэнэ. Партийна, совет, үзэл сурталай эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэлгэдэ, согсололгодо академиин болон партийна дээдэ hургуулинуудай үүргые дээшэлүүлхэ бүлэг хэмжээнүүд хараалагдаа.

Машина бүтээлгын ба Металл болбосоруулгын министерствэнүүдэй металлургическа үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ хүнгэлэлтэнүүдые олгохо тухай правительствын оруулhан дурадхалнуудые Политбюро hайшааба. Хара болон үнгэтэ металлургиин предприятинуудай ажалшадтал адли, тэдэнэртэ жэл бүриин түлбэритэй нэмэлтэ амаралтанууд тогтоогдохо, наhа хүсэжэ пенсидэ гарахадань, эгээл дээдэ хэмжээнэй пенси абаха эрхэ тэдэнэртэ олгогдохо байна.

Индиин гадаадын хэрэгүүдэй ба худалдаа наймаанай министр П. Шив Шанкартай уулзаhан тухайдаа нүхэр М. С. Горбачев мэдээсээ. СССР-эй болон Индиин хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэhэндэ сэдьхэлээ ханажа байhанаа Политбюро мэдүүлээд, совет-индиин холбоо барисаан уласхоорондын харилсаанай эгээл ехэ, шухала эрхэ нүхэсэл боложо байна гэжэ тэмдэглэбэ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдтэ ямар ехэ үүргэ дүүргэдэг байhанда, мүн ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ «Делиин зургаанай» хүсэлэл оролдолгонуудта үндэр сэгнэлтэ үгтэбэ.

Европодохи этигэл найдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые хуряаха хэмжээнүүдээр үнгэргэгдэжэ байhан конференци дээрэ Совет делегациие толгойлогшо О. А. Гриневскиин мэдээсэлые Политбюро шагнаа. Үгээ ойлголсоhоной үндэhөөр уласхоорондын энэ шухала хуралдаае үрэ түгэсөөр түгэсхэхые эдэбхитэйгээр туйлаха захяа заабаринууд делегацида үгтэhэн байна.

Экономическа ба соёлой байгуулалтын, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн гадаадын политическэ ажал ябуулгые бэелүүлхэ бусад зарим асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хаража үзэбэ.

КПСС-эй ОБКОМДО

1986 оной июниин 24-дэ болоhон партиин обкомой бюрогой заседани дээрэ «hургуулиин реформо бэелүүлхэ талаар КПСС-эй Прибайкалиин райкомой хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар район соо эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ гээд тэмдэглэгдээ. Юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудта ехэ хүбилалтанууд болоно, хүүгэдые зургаан наhатайhаань hургуулида оруулха талаар бэлэдхэл хэгдэжэ, кадрнуудые тогтонижоруулха, тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтана.

Гэхэтэй хамта, юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай реформо бэелүүлхэ хэрэгтэ район соо дутуу дунданууд бии гээд КПСС-эй Прибайкалиин райкомдо партиин обкомой бюро зааба. КПСС-эй XXVII съездын, hургуулиин реформын эрилтэнүүдэй ёhоор hурагшадые дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй техническэ, политическэ мэдэсэ болон hуралсалай шанар дээшэлүүлхэ талаар багшанарай олон коллективүүд хүдэлмэреэ үшөөл хубилгаагүй байна. hурагшадые ажалда бэлдэхэ, hургуулинуудай hуралсалай-материальна үндэhэ hуури бэхижүүлхэ талаар ехэ дутагдалнууд бии. hурагшадай 40 процентнь хүдэлхэ газаргүй, ажалай болон амаралтын лагерь болон hургуулинуудай hуралсалай мастерскойнуудые барилга үнжагайрна.

Эдэ дутагдалнууд Итанцын, Байгалай леспромхозуудта, Ильинкын, Прибайкалиин совхозуудта, «Прибайкалец» колхоздо, Татауровын автомобиль заhабарилгын заводто. Кикын лесхоздо хабаатай. hурагшадые малшадай, барилгашадай мэргэжэлдэ hургаха хэрэг муугаар табигданхай. Районой hургуулинуудые дүүргэгшэдэй ойродсоо 11 процентнь hургуулида олоhон мэргэжэлээрээ хүдэлнэ.

КПСС-эй райком hургуулиин реформын асуудалнуудые саг болзор соонь, hайнаар шиидхэнэгүй. Энэ хүдэлмэриин түрүүшын дүнгүүд шүүмжэлхы ёhоор харагданагүй, райгүйсэдкомой, районогой, hургуулинууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ талаар шанга эрилтэ табигданагүй. hургуулиин директорнууд олоор hэлгэгдэнэ. hуралсалай-хүмүүжүүлгын хэрэгтэ hургуулинуудай партийна организацинуудай нүлөө дээшэлүүлхэ талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүд абтанагүй.

Мэргэжэл олгодог болон юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай реформо бэелүүлхэдээ, партийна болон гүрэнэй тогтоолнуудые дүүргэхэ хүдэлмэри hайжарвулжа, бии байгаа дутуу дундануудаа усадхаха ёhотой гээд партиин райкомые (А. А. Чукреев) КПСС-эй обкомой бюро уялгалба.

«КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдэй ёhоор «Бурятэнерго» управлениин кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэгдэбэ. Тус управленидэ кадрнуудые болон мэргэжэлтэдые шэлэн абаха, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэнэ гээд тэмдэглэгдээ. Гэбэшье кадрнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. РЭУ-дэ кадрнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэриин холын хараата түсэб табигданагүй, дэбжүүлэгдэхэ хүнүүд тодоруулагдаагүй байха юм. Тэдэниие зохид соонь хубаарилан табиха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Управлениин болон предприятинуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. тэдэнэй хүдэлмэриин онол арганууд удаанаар шэнэдхэн хубилгагдана. Управлениин хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин подразделенинүүдтэ ошожо, хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдтэй үсөөн дахин уулзажа, зүбшэнэ, хөөрэлдэнэ. Элдэб суглаа хуралнуудта байжа, ехэ сагаа гээнэ.

Техническэ политика бэелүүлхэ, зохёохы ажал эдэбхижүүлхэ талаар инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри мүн лэ hулаар ябуулагдана. Тусхай мэргэжэлтэй хүнүүдэй байн гэhээр, тусхай мэргэжэлгүй зуугаад хүнүүд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тушаал эзэлнэ. Ажалhаа хүнүүдэй, тэрэ тоодо мэргэжэлтэнэй гаража ошохо ушар олон. 1985 ондо дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэн ажалhаа гаража ошоо. Тогтонижонхой коллективүүдые байгуулха, ажалай журам бэхижүүлхэ, эдэбхи үүсхэл бадаруулха хэрэгтэ социалис мүрысөөн болон Ажалша коллективүүд тухай хуули hулаар хэрэглэгдэнэ.

Хүдэлмэриин саг ехээр хиидэ hалана. Энергоуправлениин хүдэлмэрилэгшэдэй 10 процентнь үнгэрэhэн жэлдэ элдэб шалтагаанаар ажалдаа гараагүй. Тэдэнэй олонхинь захиргаанай болон ниитын талаhаа хэhээгдээгүй байна.

Кадрнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэридэ бии байhан дутагдалнууд республикын хүн зониие, арадай ажахые электрын эрмэ хүсөөр, дулаагаар хангаха хэрэгтэ муугаар нүлөөлнэ.

Эдэ дутуу дунданууды усадхажа, КПСС-эй XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй эрилтэнүүдтэй тааралдуулан, кадрнуудтай ябуулха хүдэлмэреэ нарижуулан hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлхыень «Бурятэнергын» республиканска энергетическэ управлениин хүтэлбэриие (Г. О. Борисов, Б. А. Чеботарев) КПСС-эй обкомой бюро уялгалба.

«Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй обкомой хэмжээ ябуулганууд баталагдаа. Партиин горкомуудые, райкомуудые, Министрнүүдэй Соведые, республикын профсоюзуудай Соведые, ВЛКСМ-эй обкомые, республиканска министерствэнүүд болон эмхи зургаануудые хэмжээ ябуулгануудай түсэб табижа, КПСС-эй ЦК-гай тус тогтоол бэелүүлхэ хэрэг хангаха гэжэ уялгалба.

«1986—1987 онуудай үбэлжэлгын үедэ адууhа малаа бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахын тула тэжээл бэлэдхэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй обком болон Министрнүүдэй Совет баталан абаба. Мүн «1986—1987 онуудай үбэлжэлгын үедэ адууhа малаа тэжээлээр хангахын тула тэжээл бэлэдхэлгэеэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар Ивалгын районой колхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, мүн агропромышленна предприятинуудай бухы хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд тухай» КПСС-эй обкомой бюрогой, Министрнүүдэй Соведэй, республикын профсоюзуудай Соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой тогтоол баталагдаа.

Адууhа малаа эрхим шанартай тэжээлээр гүйсэд хангахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ дэлгэрүүлхээр КПСС-эй горкомуудта, райкомуудта, горрайгүйсэдкомуудта, госагропромдо, республикын профсоюзуудай Соведтэ, колхоз, совхозуудай болон агропромышленна бусад предприятинуудай партийна, профсоюзай комсомолой организацинуудта дурадхагдаба.

Партийна хүдэлмэриин бэшэшье асуудалнууд зүбшэгдэбэ.

Үүсхэл гаргаhан райондо

ЭХИНЬЭЭ БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР

Ивалгаhаа баруун урагшаа зурыhан дардам шоссе харгыгаар саашалхада ута сагаан хоёр хоолойhоо хүхэ утаанай гарахань харагдана. Эндэ Ивалгын ОПХ-гай АВМ-1,5 түхэлэй хоёр агрегат июниин 20-hоо хүдэлгэгдэжэ захалhан байна. Набтаршаг бэетэй, хүрин хара шарайтай, дунда зэргын наhанай хүн агрегадай дэргэдэ сүлөөгүй иишэ-тиишээ hүндэлдэнэ. Тэрэмнай энэ АВМ-1,5 түхэлэй агрегадай начальник Арнольд Николаевич Ковалев байба.

АВМ-эй хушалтатай байрhаа сэхэ урагшаа сабшалан ногоорон харагдана. Үбдэргөөр ургаhан ногооень «КСК-100» түхэлэй комбайнаар сабшажа хэршэгдэhэн ногоо автомашинын кузов руу соргоороо дамжуулан ашана. Шэнэ комбайниие ажахын үнинэй механизатор Борис Дабаевич Дабаев жолоодоно.

— Минии хүтэлбэрилдэг бригада 27 хүнhөө бүридэдэг юм. Бидэ мүнөө түрүүшынхеэ ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэнхэйбди. Ушар иимэhээ бригадын гэшүүд ажалайнгаа бүтээсые үдэр бүри дээшэлүүлнэ. Үглөө үдэрhөө үшөө хоёр самосвал автомашина, нэгэ «КСК-100» түхэлэй комбайн нэмэжэ үгтэхэ. 800 тонно ногооной витаминтай гурил бэлэдхэхэ социалис уялга абаа hэмди. Түсэбнай 600 тонно юм. Хоёр гурбан хоногhоо хоёр халаанда хүдэлхэбди. Мүнөө түрүүшын 6 тонно ногооной витаминтай гурил татагдаад байна,— гээд АВМ-эй начальник Арнольд Николаевич хөөрэнэ.

Эндэ ажалай түрүүшүүл олон. Ногооной набша намаа зөөдэг «ЗИЛ-555» түхэлэй автомашинын жолоошон даруу номгон зантай Николай Иванович Мергенев сүлөөгүй ажаллана. Тэрэ үдэртэ арбан эрьесэ хэжэ, халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. АВМ-эй дүй дүршэл ехэтэй машинистнүүд КПСС-эй гэшүүн Батор Цыренжапович Дармажапов, Виктор Власович Парфенов хоёр эбтэй эетэйгээр хүдэлнэ. Хоёр АВМ-эй хүдэлмэрилэгшэд Сергей Содномов, Иннокентий Толстихин, Согто Ринчинов, Леонид Дамбаев ажалаа hайн мэдэхэ, булта урагшаа шармайн оролдоно. Нэгэ АВМ-эйнь дэргэдэхи будка-гэрхэн соо сагаан халаадтай эхэнэр харагдаба. Тэрэ экспресс лабораторидо шалгалта хэдэг лаборантка, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Буряадай НИИСХ-эй лаборатори даагша Дарима Феофановна Иннокентьева байба. Лабораторидо ногооной витаминтай гурилай шанарые тодорхойлжо, каротин ба протеиныень шалгана. Ногооной витаминтай гурил саарhан мэшээгтэ хэгдээд, хоёр хоногой hүүлээр складта тушаагдана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Машинист Батор Дармажапов; 2. АВМ-1,5 түхэлэй начальник Арнольд Ковалев, хүдэлмэришэн Иннокентий Толстихин. 3. «КСК-100» комбайнаар үнинэй механизатор Борис Дабаев ногоо сабшана;

С. БАЛДУЕВАЙ фото-текст.

[Л]ИТЕРАТУРЫН НИИТЫН ҮРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...ультурын хуби заяа... харюусалгын мэдэ... [С]ССР-эй уран зохёол... [VI]II съезд июниин 25-[д]а тэрэ хүдэлмэреэ ...лээ.

...тухай гүйсэд дүүрэ... хурсаар хөөрэхэ ...вет уран зохёолшо... табигдана.

...эй уран зохёолшод ...ий ушар байдал бү... ...итическэ болон үзэл ...дхые ойлгохо уялга...

...алай бухы талые hайжаруулха талаар ябуулжа эхилhэн манай үе сагай дэм... ...йхан хэрэг болоно, ...дүүд мэдүүлээ. ...элые хүгжөөлгэтэй асуудалнууд үгэ хэлэhэн олохон хүнүүдэй гол анхаралда байба.

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник А. Лизичев съездэ хабаадажа байhан уран зохёолшод-фронтовигуудта хандаха зуураа, тэдэнэр совет хүнүүдэй патриотизмые гол шухалада тоолоhон, баатаршалгануудые зохёолнууд соогоо батадхаhан байгаа гэжэ хэлэбэ.

Арюун зүбөөр бэеэ абажа ябахадань, политическэ бодолоо хүгжөөхэдэнь уран hайханай литература нүлөө үзүүлдэг гээд хүбүүд, басагадай сройдоол гурбадахи хубинь тэмдэглэнэ гээд социологуудай мэдээнүүдhээ элирээ. Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, hанаа зобонгүй байхын аргагүй,— гээд ВЛКСМ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Мишин онсолон тэмдэглэбэ.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин тоосоото элидхэл ба холбооной центральна шалгалтын комиссиин элидхэл тушаа С. Михалков, А. Чаковский, С. Залыгин, Ю. Бондарев, Н. Грибачев, Ф. Кузнецов, Г. Бакланов (Москва), Б. Олейник, Ю. Мушкетик, (Украина), Д. Гранин (Ленинград). М. Танк (Белоруссии), У. Умарбеков (Узбекистан), Г. Цицишвили (Грузи), М. Слуцкис (Литва), Р. Гамзатов (Дагестан) үгэ хэлэhэн байна.

Любомир Левчев (Болгари) Лисандро Отеро (Куба) хоёр СССР-эй уран зохёолшодой VIII съездэ хандажа, амаршалгын үгэ хэлээ.

СССР-эй уран зохёолшодой VIII съезд июниин 26-да Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhэн байгаа. А. Вознесенский, В. Розов, В. Шугаев, Е. Евтушенко, А. Друнина, А. Мишарин (Москва), Я. Петерс (Латви), В. Петросян (Армени), М. Каноат (Таджикистан), СССР-эй Госкомиздадай түрүүлэгшэ М. Ненашев, академик Д. Лихачев (Ленинград), үглөөнэй заседани дээрэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаhан байгаа.

Зохёохы комиссинуудай үмэнэhөө Г. Боровик — драматургиин, А. Алексин — үхибүүд болон эдиршүүлдэ зорюулагдаhан литературын, В. Озеров уран зохёолой шүүмжэлэлэй асуудалнуудаар үгэ хэлэбэ.

Нгуен Динь Тхи (Вьетнам), Альдо де Яко (Итали) СССР-эй уран зохёолшодой VIII съездые амаршалан, үгэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Яковлев, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таhагые даагша Ю. П. Воронов съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ТУҺАТАЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

Полит-hуралсалай жэлэй дүүрээд байхада, тэрэнэй дүнгүүдыень согсолон, хэдэн hанамжануудаа хэлэхэ хүсэлтэйбди.

Пропагандистаар 15 жэлэй туршада хүдэлнэб. Минии хүтэлбэрилдэг марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалдаг hургуулида 25 шагнагшад партиин социальна политикын асуудалнуудые үзэдэг юм. Шагнагшаднай булта хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, фермэ болон гүүртэнүүдые даагшад, бригадирнууд юм.

Программаар хараалагдаhан темэнүүдые бултыень шудалаабди. КПСС-эй XXVII съездын материалнуудые шудалалгада зорюулагдаhан зургаан хэшээл үнгэрөө. Съездын үедэ, съездын хүдэлмэриез дүүргэhэнэй hүүлээр шагнагшаднай Хилганын колхозой бүхы фермэ, отарануудта ошожо, съездын документнүүдэй удхые хүн бүхэндэ тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулаа. Тиигэжэ тэдэнэр агитатор, политинформаторай уялгануудаа дүүргэнэ. Жэшээнь, Хилганын сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ М. Э. Молонов Алааша тосхондо, колхозой профкомой түрүүлэгшэ Л. О. Будаева Хашааргантада, ОТФ-эй бригадир Б. О. Ламажапов Хилганын заамжануудта политинформаторнууд юм. Колхозой ахамад агроном Ч. Р. Доржиев, ахамад инженер Д. С. Сандабкин, ахамад ветеран И. Е. Шагжиев, зоотехник Г. С. Очиров, hүнэй комплексэй даагша Ц. У. Гомбоев, А. Б. Абидуев, А. Б. Бадмаев, Д. С. Баторов, мүн бусад хэдэн шагнагшад агитаторай үүргые амжалтатайгаар дүүргэнэ.

hуралсалай үедэ шагнагшадай олоhон эрдэм мэдэсые ниитын-политическэ практика улам гүнзэгырүүлнэ. Тэдэнэр олоной урда үгэ хэлэжэ, өөрынгөө hанамжые тодорхойлжо hурана.

hуралсалай үнгэрhэн жэлэй үедэ хэдэн нээмэл хэшээлнүүд болоо. Эдэ хэшээлнүүдтэ КПСС-эй Баргажанай райкомой түлөөлэгшэд, районой пропагандистнар хабаадалсаа. Нээмэл хэшээлнүүд пропагандистын дүршэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитойгоор нүлөөлдэг, hуралсалай шэнэ онол аргануудые, түхэл маягуудые бэдэрэлгэдэ элсүүлдэг байна. Энээнhээ гадна. нээмэл хэшээлнүүд шагнагшадые hуралсалдаа харюусалгатайгаар хандаха, хэшээлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень мүн лэ уялгална ха юм.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдаhан документнүүд дотор үзэл сурталай хүдэлмэриие ажабайдалтай нягтаар холбожо ябуулха гэhэн эрилтэ табигданхай. Энэ эрилтые полит-hуралсалай үедэ бэелүүлхэ арга замууд тухай хэдэн бодомжонуудаа хэлэхэ хүсэлтэйбди.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын асари ехэ зорилгонуудые совет хүн бүхэнэй оролдосоор, эшэ ехэтэй ажалай ашаар лэ бэелүүлжэ шадахабди гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачёв съезд дээрэ тэмдэглээ. Манай ажахын хүгжэлтын [illegible] хараа замууд тухай шагнагшадтайгаа [illegible]. Ажахы эрхилэлгын түрүү онол аргануудые хэрэглэн, ажалай бүтээсэ, ашаг үрые [illegible] ... 1983 онhоо хамтын подряд нэбтэрүүлжэ, hаяан hайн үрэ дүн гаргажа байнабди. Гектар бүхэнhөө 1983 ондо — 17,3 центнер, 1984 ондо — 18,2 центнер, 1985 ондо — 22,7 центнер орооhо колхозой тракторно-таряан ажалай бригадынхид хуряагаа. Таряашалаймнай энэ ехэ амжалтада колхозой ахамад агроном, Буряадай АССР-эй габьята агроном, агитатор Ч. Р. Доржиевай, тус бригадын бригадир, Буряадай АССР-эй болон РСФСР-эй габьята механизатор, ажалай ветеран Д. Р. Раднаевай хубита ехэ.

Байгша жэлэй тарилгада эршэмтэй технологи дүүрэн түгэс хэрэглээбди. Сэбэр паар дээрэ орооhо тарихадаа, локальна аргаар минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, орооhото бүхы ургамалнуудаа хэрээhэлжэ таряабди.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажахын бүхы hалбаринуудта хамтын подряд нэбтэрүүлхээр түсэблэнхэйбди. Байгша жэлэй май hараhаа hүнэй комплексын коллектив (даагшань Ц. У. Гомбоев) хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ эхилээ. Мүн мал шахан таргалуулгые энэ түрүү онол аргаар эмхидхэжэ эхилэнхэйбди. Агитаторнууд, пропагандистнар, хамтын подрядай булюу шэнжэhүүд, тэрэнэй ашаг үрэ тухай ойлгуулhан хүдэлмэри коллективүүдтэ эдэбхитэйгээр ябуулаа.

Б. РИНЧИНОВ,
Хилганын колхозой түрүүлэгшэ, пропагандист.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ — ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Нимбу Цыдыпович Шойжилов hэнэарээ хэды залуушье hаа, ажалша бэрхэ [illegible] ... механизатор гэжэ суута гараа. Энэ жэлэй хабари тарилгын үедэ [illegible] байна.

«50 лет Октября» совхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн Н. Ц. Шойжилов КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абахые гүйhан мэдүүлгэ 2-дохи отделениингээ партийна организацида бариhан байна. Тэрэ хүсэлэнгыень нютагай коммунистнууд эдэбхитэйгээр дэмжэжэ, залуу механизаторые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаха гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар батала абаба. Энэ тогтоол совхозой партком дээрэ хэрагдаа. Удаань КПСС-эй райкомой бюро дээрэ зүбшэгдэжэ, нүхэр Шойжиловые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаха гэhэн партийна эхин организациин, парткомой тогтоолнууд баталагдаба.

«50 лет Октября» совхозой Ородой-Адагай hү hаалиин фермын hаалишан Б. Д. Гармаева, «Первомайский» совхозой Леоновкын hү hаалиин фермын hаалишан С. З. Данилова, энэ совхозой 2-дохи отделениин тугалшан Л. М. Кутырева гэгшэдые партиин гэшүүнээр абаха гэhэн партийна организацинуудай хамтын суглаанай тогтоолнуудые КПСС-эй райкомой бюро баталhан байна. Эдэ малшад кандидатска стаж гараха үедөө КПСС-эй зэргэдэ жагсамаар байhанаа бодото хэрэгээрээ батадхажа шадаа бшуу.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Мүнөөдэр — Ухаалан зохёогшодой ба уралан нарижуулагшадай үдэр

БЭЛИГ ШАДАБАРИТАНАЙ ЗОРИ...

Эрдэм-техникын дэбжэлтын hүүлэй үеын туйлалтануудай үндэhэ дээрэ манай обществын социально-экономическа хүгжэлые хурдадхаха гэжэ партиин табиhан зорилго богони саг соо бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэдэ саг соонь сүм болгохо хэрэгтэ ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай үүргэ нүлөөн дээшэлнэ. Байгша оной апрель hарада болоhон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ажалые саашадань дэмжэхэ, hайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Үйлэдбэриин нөөсэнүүдые дүүрэнээр хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие оньhожоруулха, продукциин шанарые hайжаруулха, тэрэнэй сэн хямдаруулха, энергиин болон түлишын [illegible] нөөсэнүүдые [illegible], хүдэлмэришэдэй ажаллаха байдал hайжаруулха, тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар экономическа ашаг ехэтэй дурадхалнуудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго табигдаhан юм.

Уланүдын локомотив-вагон заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула зохёохы ажалаа эдэбхижүүлнэ. Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна обществын (ВОИР) эхин эмхи заводой бүхэндэ байгуулагдаhан, тэрэнэй бүридэлдэ 1700 гаран хүн тоологдоно. ВОИР-ай заводой совет абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула энэ ажалдаа залуу хүдэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые олоор хабаадуулхые оролдоно.

Заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада уралан нарижуулгын 3457, ухаалан зохёолгын 44 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 2 миллион 888 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо предприятиин экономикодо оруулжа ажамжаа. Гансал үнгэрэгшэ жэлэй туршада 590,2 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын 670 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байха юм. Эдэ дурадхалнуудые хэрэглэhэнэй ашаар заводой коллектив 512 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 760 тонно түлишэ, 450 тонно түмэр алмажа шадаа бшуу. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ дизельнэ, локомотив хэбсаралгын, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилдэг, зэд шудхалгын, механическа, модельнэ, автотранспортна, вагон хэбсаралгын цехүүдэй, барилгын управлениин шэнэ юумэ үүсхэгшэд горитой хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Уралан нарижуулгын талаар түсэб болзорhоонь урид дүүргэлгэдэ цех, таhаг бүхэнэй ухаалан зохёолгын хүдэлмэриие эмхидхэдэг инженернүүдэй үүргэ нилээд ехэ. Локомотивай мөөр заhабаридаг цехэй рацорг В. Н. Дугин, булад шудхалгын цехэй С. И. Чеботарев, автотранспортна цехэй Н. М. Погосян, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг цехэй С. В. Гуслякова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг шэнэ юумэ үүсхэгшэд экономическа ашаг үрэ абаха талаар байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн байха юм. Локомотив хэбсаралгын цехэй рацорг Александр Георгиевич Соколиков даадаг коллективэйнгээ гэшүүдые гол хүдэлмэриhөө гадуур ондоо тээ зохёогдоhон экономическа ашаг үрэ ехэтэй уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ элсүүлдэг. Тиигэжэ энэ түрүү коллектив экономическа ашаг үрэ абаха байгша оной түсэбые мүнөө сүм дүүргээ. А. Г. Соколиков эдэбхитэй уралан нарижуулагша юм. Тэрэ хэдэн нүхэдтэеэ сүг 11604 түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын 13 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ шадаа. Эдэ дурадхалнуудай олонхинь бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие оньhожоруулха, хүнгэдхэхэ зорилготой байгаа.

Мүнөө үедэ заводтомнай зохёохы ёhоной 18 бригада байгуулагданхай. Эдэ коллективүүдтэ 63 рационализатор ажаллана. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада тэдэнэр уралан нарижуулгын 23 дурадхал бэлдээ hэн. Тэдэнэй 17 дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 52,8 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо абтаа.

Заводой ехэнхи уралан нарижуулагшад тусхай шэглэлээр ажаллажа, экономическа ашаг үрэ ехэтэй дурадхалнуудые зохёогоод, богони сагай туршада үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхые оролдоно. Жэшээлэн нэрлэбэл, механо-бүридхэлгын цехэй уралан нарижуулагшад ахалагша мастер Г. А. Ревин, токарь А. И. Хлиханов, К. С. Муликов гэгшэд локомотивай запас частьнуудые бүтээлгэдэ ажалай гаргаша доошолуулха талаар уралан нарижуулгын 5 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 3234 түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа бшуу.

Продукци бүтээлгэдэ материал гамтайгаар ашаглаха, түүхэй эд, түлишэ, электрын элшэ хүсэ, металл алмаха, арьбалха гээшэ манай зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэhээ ВОИР-ай заводой совет болон шэнэ юумэ үүсхэгшэд материальна эд зөөри алмаха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Амжалта түгэсөөр ажалладаг локомотив хэбсаралгын цехэй уралан нарижуулагшад А. А. Сычев, В. В. Худяков, А. С. Коренев, В. Н. Врублевский, Н. А. Потылицина гэгшэд үнэтэй сэнтэй баббит алмаха талаар уралан нарижуулгын 2 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 49667 түхэригэй олзо доход заводой экономикодо оруулаа. Дизельнэ цехэй Ф. И. Чеботаревой хүтэлбэрилдэг уралан нарижуулагшадай бригада түлишэ алмаха талаар 11 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Үйлэдбэрилэн таргагдадаг продукциин шанарые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдалые hайжаруулха хэрэгтэ мүн лэ ехэ анхарал хандуулагдана. Вагон хабсаралгын цехэй ахалагша технолог И. А. Акулова, ахамад конструкторай таhагай конструктор Л. М. Соколова, слесарь Н. Я. Шалахов, А. В. Каратник гэгшэдэй бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ, оньhожоруулха зорилготойгоор уралан нарижуулгын 6 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар 13380 түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаhан, хэдэн хүн хүндэ хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдэhэн байха юм.

Предприятиин коллектив олон бэрхэ уралан нарижуулагшадые, ухаалан зохёогшодые хүмүүжүүлээ. Тэдэнэй зохёохы ажалые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэhэн юм. Бидэнэй дунда РСФСР-эй габьята уралан нарижуулагша ажаллана. Эдэмнай хэд [illegible] механическа цехэй мастер Воробьев, инструментальна цехэй ахалагша технолог Пустовалов гэгшэд болон Буряадай АССР-эй габьята уралан нарижуулагша ... ашаг үрэ ехэтэй [illegible] лажа байнхай. Заhабари механическа цехэй хүдэлмэрилэгшэ А. Ф. Бурасов нүүдэй дунда дэлгэрэнгы социалис мүрысөөндэ [illegible] жэ, «ВОИР-ай республика шангай лауреат» гэhэн нэрэ солодо хүртэ... Мүн предприятидамнай Центральна Совет [illegible] лан зохёолгын болон уралан нарижуулгын талаар [illegible] ник хүдэлдэг юм. Ажалай түрүүшүүл залуу хүдэлмэришэдые уралан нарижуулгын дэлмэридэ хабаадуулжа, [illegible] ген хүмүүжүүлнэ. Түсэб нэгэдэхи табан жэлэй [illegible] уралан нарижуулгын [illegible] үндэр үрэ дүнгүүдые [illegible] вагон хабсаралгын цехэй [illegible] тромонтер Н. Я. Шалахов табан жэлэй ударник тэмдэгээр шагнагдаа. [illegible] гэрэгшэ табан жэлэй [illegible] уралан нарижуулгын [illegible] радхал оруулhан байна [illegible] 30 дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 37,7 мянган түхэригэй экономическа олзо абтаа hэн.

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха программа [illegible] лүүлэн, ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын [illegible] халнуудые hайнаар [illegible] түлөө социалис мүрысөөн [illegible] хидхэхэ талаар хараа курс үнгэргэгдэнэ. [illegible] олонхи цех, таhаг бүхэнэй коллективүүд бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие оньhожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, локомотив, вагон [illegible] нөөр, hайн шанартай [illegible] hабарилха талаар социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрэнгы [illegible] муу бэшэ дүнгүүдые [illegible]

Мүнөө заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд 1986 оной, хоёрдохи табан жэлэй [illegible] тэ даабаринуудые болон социалис уялгануудые сүм [illegible] гэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулха зорилготойгоор ажаллажа байна.

В. ПОЗДНЯКОВ,
ВОИР-ай заводой ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын таhагай ахалагша инженер.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

СССР-эй ОЙ МОДОНОЙ, ЦЕЛЛЮЛОЗО-СААРҺАНАЙ БОЛОН МОДО БОЛЕОСОРУУЛГЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринууд болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Тормозов Владимир Ивановичые — Баргажанай леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадын бригадир.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Кузнецов Иван Ильичые — Онохойн модоной комбинадай модо хэмжүүрлэн тайрагшадай бригадир, Загарайн район.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Алемасов Анатолий Петровичые — Сэлэнгын модоной баазын автомобилиин жолоошон, Прибайкалиин район.

Болонев Кирилл Осиповичые — Хандагатайн леспромхозой тепловозой машинист, Загарайн район.

Попов Виктор Ефимовичые — Гусиноозерско леспромхозой бульдозерой машинист, Сэлэнгын район.

Степаненко Владимир Игнатьевичые — Шулуутайн леспромхозой автомобилиин жолоошон, Загарайн район.

Томсон Михаил Трифоновичые — Байкальска леспромхозой автомобилиин жолоошон, Прибайкалиин район.

Третьяков Юрий Романовичые — Байкальска модоной баазын модо хэмжүүрлэн тайрагшадай бригадир.

Шуляренко Виктор Ивановичые — Хүртэйн леспромхозой автомобилиин жолоошон, Хэжэнгын район.

Яковлев Виктор Дмитриевичые — Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэн.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Балаганский Гурьян Андреевичые — Онохойн ой модоной комбинадай доодо складай начальник.

Васильев Николай Борисовичые — Элхиин авто-заhабарилгын заводой слесарь, Загарайн район.

Кириллов Фёдор Ивановичые — Шулуутайн леспромхозой автомобилиин жолоошон, Загарайн район.

Морозов Николай Кузьмичые — «Бурятмебель» үйлэдбэриин нэгэдэлэй оператор, Улаан-Үдэ город.

Мункуев Гомбожап Дарижаповичые — Хандагатайн леспромхозой модо тайрадаг машинын машинист, Загарайн район.

Муравьев Алексей Лаврентьевичые — Сэлэнгын модоной баазын оператор, Прибайкалиин район.

Рязанцев Борис Леонидовичые — «Иркутсклесстрой» тростын Баргажанай барилга-хабсаралгын управлениин начальник.

Сорокин Константин Арьевичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай хүдэлмэришэн, Кабанскын район.

Ушаков Алексей Фёдоровичые — Баргажанай леспромхозой директор.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Арефьев Павел Аниковичые — Хандагайн леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадын бригадир, Хорин район.

Бочкарников Николай Георгиевичые — Байгалай модоной баазын тракторист, Кабанскын район.

Вахрушев Юрий Андрияновичые — Хүрбын леспромхозой автомобилиин жолоошон, Хорин район.

Вшивков Иван Никитовичые — Итанцын леспромхозой автомобилиин жолоошон, Прибайкалиин район.

Гейдебрехт Владимир Оттовичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай директорэй орлогшо, Кабанскын район.

Жарков Илья Ивановичые — Гусиноозерско леспромхозой электрогазо-гагнууршан, Сэлэнгын район.

Ионов Сергей Сергеевичые — Итанцын леспромхозой модо унагаагша, Прибайкалиин район.

Ключерева Васса Семеновнае — оньhожоруулагдамалнуудэл тусхайта 5-дахи колонын хүдэлмэришэдэй бригадир, Кабанскын район.

Коновалов Анатолий Иннокентьевичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай дулаанай-электроцентралиин ахамад инженер.

Красиков Дмитрий Дмитриевичые — Шулуутайн леспромхозой автомобилиин жолоошон, Загарайн район.

Курышев Юрий Михайловичые — Шулуутайн леспромхозой мастер, Загарайн район.

Кушнарев Сергей Петровичые — Онохойн модоной баазын директор, Загарайн район.

Малыгин Николай Александровичые — Уоянай леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадир, Хойто-Байгалай район.

Нечаев Петр Кирилловичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай слесарь-сантохнигүүдэй бригадир, Кабанскын район.

Олейник Иван Павловичые — Горхоной леспромхозой кранай машинист, Загарайн район.

Павлов Георгий Парамоновичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай целлюлозо хайлуулагша.

Перевалов Петр Георгиевичые — Байгалай леспромхозой тракторист.

Савельева Татьяна Васильевнае — Байгалай ОРС-ын столовын эдеэ шанагша, Прибайкалиин район.

Смирнов Павел Михайловичые — Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай слесарьнүүдэй бригадир.

Стафеев Василий Макаровичые — Хурамхаанай леспромхозой модо унагаагша.

Суркова Анна Тихоновнае — «Бурятмебель» үйлэдбэриин нэгэдэлэй цехэй начальник.

Федурин Константин Мироновичые — Хандагатайн леспромхозой тепловозой машинист.

Шрагер Яков Соломоновичые — Баргажанай леспромхозой [illegible].

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ГРОМЫКО.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль. 1986 оной июнин 22.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта бэрхэ уралан нарижуулагшад олон юм. Эндэхи барилгын материалнуудай цехэй механик, залуу коммунист Д. Н. Данзанов өөрынгөө, мүн суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө ажалые хүнгэдхэхэ гэжэ оролдодог юм. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада Доржи Нагмитович 2490 түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын хэдэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ hэн.

Байгша оной эхинhээ тэрэ уралан нарижуулгын 1 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 465 түхэригэй экономическа ашаг олзо комбинадай экономикодо оруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Н. Данзанов.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

ДЭБЖЭЛТЫН МАНЛАЙДА

Экономическа хараа шугамаа бэелүүлхэдэнь, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэдэнь, партиин эдэбхитэй туhалагшадынь байха зэргэтэйбди гэжэ олон тоото шэнэ юумэ үүсхэгшэд тоолодог. Ухаалан зохёогшодой болон уралан нарижуулагшадай үдэртэ зорюулагдажа, Москвада июнин 25-да болоhон баярай суглаан дээрэ энээн тухай тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Л. Н. Зайков, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд ба үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд президиумдэ hууғаа.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй оруулhан хубита тухай хэлэхэдээ, арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ техническа зүйлнүүдые нэбтэрүүлhэнэй эсэстэ миллиардhаа дээшэ түхэригэй экономическа ашаг үрэ туйлагдаhан байна гэжэ ВОИР-ай Центральна соведэй түрүүлэгшэ Е. И. Тюрин мэдээсэбэ. Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха талаар КПСС-эй XXVII съездын болон партиин ЦК-гай июнин (1986 он) Пленумэй табиhан хэмжээнэй зорилгонуудые бэелүүлхэдэ ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын хүдэлмэриие үндэhөөрнь hайжаруулгаха хэрэгтэй. Эрдэм-техникын дэбжэлтын эдэбхитэдэй зэргэнүүдые олошоруулжа, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дурадхалнуудые бодото дээрэнь нэбтэрүүлхэ болон [illegible] хороохо гээшэ мүнөөдэр эгээл [illegible] гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

АНХАРАГТЫ: ТҮРҮҮ ДУРШЭЛ

ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР, ШАНАРТАЙГААР БЭЛДХЭЕ

Ниитынгээ адууhа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, эдеэ хоолой гол шухала продуктнуудые улам элбэгээр үйлэдбэрилжэ бэлдхэхэ эрилтын табигдаад байhан мүнөө үедэ ажахы бүхэндэ тэжээл шанартайгаар, ехээр бэлдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой. Тиимэhээ 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд соо «Тэжээл үйлэдбэрилгые али бүхы аргаар хүгжөөхэ. Таряалан болон сабшалан, бэлшээриин газарта тэжээл үйлэдбэрилгые улам хүсэтэйгөөр хүгжөөжэ, бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл улам ехээр бэлдхэдэг болохо. Тэжээлэй ургамалнуудые ургуулха, хуряажа абаха, хадагалхадаа түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэхэ, тэжээлэй бүридэл, шанарые үндэhөөрнь hайжаруулха» гэжэ эрилтэ табигдана.

Адууhа малдаа үбhэ тэжээл ехээр бэлдхэхын хажуугаар ургажа байhан ногооной шэмэ шанарые эрид доошолуулангүй, тэрэл хэбээрнь үлөөхөөр сабшажа hурилхэ, түрүү онол аргануудые үсэд нэтэрүүгээр бэдэржэ хэрэглэдэг ажахынууд республика доторнай үсөөн бэшэ. Жэшээлбэл, Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой тэжээл үйлэдбэрилэгшэд [illegible]

Тиимэhээ тус совхоздо гансашье сабшалангай үрэжэл hайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхын түлөө бэшэ, мүн сабшагдаhан ногооной шэмэ шанартай элдэб бодосуудые ехээр гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абаха гээшэ гол зорилгонь болонхой. Шэмэ шанартай тэжээл элбэгээр бэлдхэхэдээ, адууhа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, эдеэ хоолой шухала продуктнуудые заабол ехээр үйлэдбэрилжэ бэлдхэхэ аргатай болохо байна ха юм.

Үбhэ тэжээлээ шэмэ шанартайгаар хуряажа абахадаа гаргашыень хорооожо, ашаг үрыень эрид дээшэлүүлнэ. Ажахын луговодуудай звенонууд сабшалангай ногооной шэмэ шанартай байхадань сабшажа унагаагаад, үни хатаажа хэбтүүлэнгүй хуряажа абахаhаа ондоо арга эндэ байхагүй гэжэ мэдэнхэй. Тиимэhээ сабшагдаhан ногоо хатааха талаар олон онол арга туршагдаа юм.

Совхозой директор Владимир Гончикович Жалсановай мэдүүлhэнэй ёhоор, жэл бүхэндэ бэлдхэгдэhэн үбhэнэйнь 10—15 процентнь муу шанартай байhандаа малда эдигдэнгүй, хог бог болоожо үлөөгдэнэ. Тодорхойлбол, жэлдээ 40 мянган центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряадаг тус ажахыда аяар 4—6 мянган центнер тэжээл ямаршье аша үрэгүйгөөр малда гэшхүүлжэ хаягдана гэхэ гү, али дунда зэргээр 24—36 мянган түхэриг хиидэ хосорно.

— Нёдондо манай бэлдхэhэн үбhэнэй өөрынь үнэ сэн центнер бүхэнэй 6 түхэриг болоо hэн. Бидэ мүнөө бага гаргашатайгаар ехэ тэжээл эрхим шанартайгаар хуряажа абахын түлөөл оролдонобди. Мүнөө үедэ түрүү технологи [illegible]

болоод лэ hэбэрээжэ байхада hайн. Тэд энэмнай нилээд ехэ ажалтай, үбhэшэдэй звенонуудай элдэб машинануудай бүтээсые эрид доошолуулна ха юм. Жэшээлбэл, гектарай дунда зэргээр 20—30 центнер үбhэнэй абтадаг сабшалангай ногооe түргэн болзорто хатааха гэхэ гү, али 20—22 процентhээ ехэ бэшэ шиигтэйгээр суглуулжа абахын тула 6—8 часай туршада хэдэн удаа hэбэрээхэ хэрэгтэй. Тиин байгша ондо тус ажахын тэжээл бэлдхэгшэд үбhэ хуряалгаяа энэ hарын 25-hаа эхилээд, июлиин 15 болотор бүхы гол сабшалангайнгаа ногооe имагтал түрүү онол аргаар хатаажа суглуулхаар шиидээ юм.

Дурсагдагша ажахыда сабшагдаhаар асарагдаhан ногоо тэрэ дороо хатаажа, тюк болгон нягтаруулан ябталжа уяха түхеэрэлгэтэй агрегат тодхогдонхой юм. Нёдондо түрүүшынхеэ тааруулагдажа тодхогдоhон транспортертой энэ агрегадтаа 1700 центнер эрхим шанартай үбhэ хатааж абаа hэн. Тэжээлэй шанар тодорхойлхо лабораторидо энэ үбhыень шалгахадань, килограмм бүхэндэнь 80 грамм каротин байгаа юм.

Үнгэрэгшэ зундаа, ногооной шэмэ шанартай байхадань түрүү технологи хэрэглэhэнэй ашаар бүхы үбhэнэйнгөө 24,2 процентыень нэгэдэхи классай шанартайгаар бэлдхэжэ абаа бэлэй. Имагтал түргэн болзорто хатааха арга үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар үбhэеэ эрхим hайн шанартайгаар гэхэ гү, али протеин, каротин элбэгтэйгээр бэлдхэжэ абаха зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлхын тула эндэ горитойхон бэлдхэл хэгдээ. Нэн түрүүлэн сабшагдаhан ногоо тэ... [illegible]

метр утатай, үргэн энтэй транспортёр дээрэ тараагдаhан ногоон нэгэ захаhаа нүгөөдэдөө хүрэхэдөө хүсэд хаташанхай, тэрэ дороо нягтаруулагдан уягдажа, тюк болгогдохо юм. Энээнэй ашаар тус агрегадай бүтээсэнь урдынхиhаа 1,5—2 дахин дээшэлхэ байна.

Шэмэ шанартай үбhэ ехээр бэлдхэжэ абахын түлөө бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа байhан тус ажахын тэжээл үйлэдбэрилэгшэдэй хэhэн ажалайнь түлбэри баhал ондоохоноор зохёогдонхой. Жэшээлбэл, үбhэ хатааха дурсагдагша агрегадай коллективтэ 1 классай шанартай үбhэ бэлдхэхэдээ центнер бүхэндэ 0,94 мүнгэнhөө 1 түхэриг 53 мүнгэ хүрэтэр түлбэри абахаар тогтоогдонхой. Тиихэдэ сабшагдаhан ногоо олон удаа hэлижэ, hэбэрээжэ хатаагаад, үбhэеэ эрхим шанартайгаар суглуулжа хадагалагшад центнер бүхэнэй 0,52 мүнгэнhөө 0,85 мүнгэн хүрэтэр түлбэридэ хүртэхэ байна.

Үбhэ тэжээлэй шанарые эрид дээшэлүүлхэ зорилготойгоор түрүү онол аргануудые үсэд нэтэрүүгээр хэрэглэжэ байhан тус ажахыда тэжээл бэлдхэгшэдэйнь ажалай түлбэри байгша онhоо хубилгагдаhан байна. Тодорхойлбол, тэжээл бэлдхэгшэд үбhэ хуряалгын үедэ хэhэн ажалайнгаа салин түлбэриин хахадыень абаха юм. Нүгөөдэ хахадынь малай үбэлжэлгын эсэстэ түлэгдэжэ захалхань. Хэрбээ зундаа тэжээл бэлдхэлгын үедэ hурилжэ тушааhан үбhэнэйнь шанар эхин дээрээ hайн байhан аад, намартаа хура бороодо норожо буриташоо hаань, урдынхидал ажахы бэшэ, харин бэлдхэгшэдынь хохидолдо орохо болоно. Түлбэриингөө нүгөөдэ хахадыень абахын тула, үбhэшэд бэлдхэhэн үбhэ [illegible]

шанараарнь үлэhэн мүнгэниинь түлэгдэхөөр хараалагдана. Энэ гурим нэн түрүүлэн тэжээл бэлдхэгшэдтэ үбhэнэй шанарта онсо анхаралаа хандуулха эрилтэ табина. Байгша онhоо тэжээл бэлдхэгшэд малай үбэлжэлгэдэ сэхэ хабаатай байhанаа мэдэрхэ гэхэ гү, али үбhэ тэжээлээ заабол эрхим шанартайгаар хуряажа абахые оролдодог болохонь.

— Манай ажахыда 1410 гектарай уhалагдадаг сабшалан бии. Мүнөө бүхы газараа хоёр дахин уhалаад байнабди. Тиихэдэ добо газарта оршодог 575 гектар сабшаламнай бүлүүр зурган станцинуудаар уhалуулагдадаг. Хабарhаа мүнөө хүрэтэр эдэ станцинууд хоёр халаанда хүдэлгэгдөө. Бидэ бүхы 1985 гектар сабшалангайнгаа ургасые эрид дээшэлүүлхэhээ гадна ургаhан ногооень hайн шанартайгаар, шэмэтэ бодосуудыень доошолуулангүй хуряажа абахые оролдохобди,— гэжэ совхозой нэгэдэхи отделениин мелиоратор Дагба Цыденович Аюшеев хэлээ hэн.

Совхоздо луговодуудай 21 звено байгуулагданхай. Эдэнэй долоониинь hүтэйн отделенидэ юм. Бусадынь нэгэдэхи — Жаргалантын отделенидэ эмхидхэгдэнхэй. Звено бүхэн ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэнхэй, түлбэреэ ургуулhан ургасынгаа зэргээр, эсэсэй дүнгөөр абадаг заншалтай. Хабартаа луговодууд сабшаландаа 10 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа тараахаhаа гадна 400 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа. Мүн 200 гектарта газарай хүрьhэ hайжаруулагдана. Намагжаhан, шэнгэн ногоотой участогуудта хяаг тариhан байха юм. Тус совхоз ногооной үрэhэ өөhэдөө бэлдхэдэг гуримтай. Ажахын луговодууд байгша [illegible]

тар сабшалангhаа нёдон гектарай 40 центнер үбhэ [illegible] гаа. Мүн Даба Хальзанов гектарай гектар бүхэнhөө [illegible] центнер ургаса абаа. Баир Доржиев 180 гектар сабшалангай гектар бүринhөө [illegible] центнер үбhэ суглуулжа [illegible] рэшэлэн ажахыдаа малай [illegible] болоhон Еши Балданма, Бадма Дондуков; hүтэйн отделениhээ Сергей [illegible], Владимир Балбаров, Манидариев гэгшэд [illegible] хэндэ үбhэ ногооной [illegible] гаса хуряана.

Байгша ондо эндэ [illegible] дэй 21 звено эмхидхэгдээ юм. Тэдэнэй 18 звено оньhожоруулагданхай; [illegible] ниинь хүсэд бэшэ оньhожоруулагданхай байхаар [illegible] лагдана. Энэ жэлдэ [illegible] сабшаланда ногооной [illegible] са hайн. Тиимэhээ [illegible] үйлэдбэрилэгшэд үбhэ [illegible] гаяа июнь hарын 25-hаа [illegible] лээд, ажалай 30—35 [illegible] туршада үнгэргэжэ дүүргэхэ түсэблэнэ. Нёдондо эдэ [illegible] үбhэ тэжээл бэлдхэлгэ [illegible] лай 40 үдэрэй туршада [illegible] жэлүүлээ hэн.

Совхозой директорэй дүүлhэнэй ёhоор, эдэ [illegible] нүүдтэ АВМ-0,65 түхэлэй [illegible] регадынь хоёр халаанда [illegible] дэлгэгдэжэ захалхань. Эндэ тус агрегадта 300 тонно [illegible] мэ шанартай тэжээл [illegible] хаар түсэблэгдэнэ.

Байгша ондо Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз 10 мянган тонно силос, 3 мянган тонно [illegible] наж дараха даабаритай [illegible] жэлдэ ургуулhан ногооной [illegible] мэ шанартайгаар хуряажа абахын тула бүхы машина техникэеэ заhабарилжа бэлдхэгоод, үбhэшэдэй звено хубаарилжа үгэнхэй.

— Тэжээл бэлдхэлгэ эгээл харюусалгатай хаг... Ногооной эгээл шэмэ [illegible]

...й дээдын зургаануудта

...ЗОРИ...ЛЭДБЭРИИН ...ЭЛНҮҮДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ

...СИИН АСУУДАЛНУУД ...ШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

С. ДОРЖИЕВ.

...ЛЭГШЭНЭРЭЙ СЕМИНАР

...новой, газар ашаглан хэрэглэхэ талаар хуули сахилгые хиналха талаар Соведэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай республикын агропромой түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Разгусай элидхэлнүүдые семинарта хабаадагшад шагнаба. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай урда мүн республикын прокурор Б. Ц. Цыдэнжапов, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр С. Ф. Иванов үгэ хэлэбэ.

Семинарта хабаадагшад хоёрдохи үдэр дүй дүршэлөөрөө андалдаха, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха юм.

СОЁЛОЙ-СПОРТИВНА КОМПЛЕКСДО

УЛАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Бэшүүрэй районой Шэбэртын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Бато Булатович Улзытуевтай уулзахадаа, манай корреспондент Ц. Балданов тэрэнэй ударидадаг соёлой-спортивна комплексын Соведэй хүдэлмэри тухай хэдэн асуудалнуудтайгаар хандаба.

— Бато Булатович, соёлой-спортивна комплекс тухайгаа хөөрыэ үгыт.

— Эмхидхэлэйнгээ хайшые яһала түргэноор, амжалтатайгаар дабажа гараабди гэжэ хэлэхэдэ болоо хэбди. Соёлой-спортивна комплексэй Совет нилээн эдэбхитэйгээр ажал ябуулжа эхилээ. Манай тосхон соо, сомоноймнай Соведэй харьяата газар дээрэ байһан соёлой бүхы гуламтанууд, предприяти, организацинууд, школо болон эмхи зургаанууд комплексымнай бүридэлдэ ороһон байна. Тиихэдэ манай Бэшүүрэй совхозой ажалшадта гол анхаралаа хандуулагдабди.

Хүдэлмэриин хэр зэргэ ябажа байһаниие кадрнууд шиидхэдэг ааб даа. Мүнөө дүй дүршэлтэй, дадал шадабаритай, харюусалгаяа хүсэд мэдэрэнги зон соо элдэб бэлиг шадабаритай, урагшаа һанаатай зон олдохол байна даа. Тиигэжэл элдэб олон кружогуудые ударидаха зониие олоно гэшэбди.

Комплексын эмхидхэгдэхэдэ, соёлой, спортивна хүдэлмэри ябуулхада нилээн хүнгэн болоо гэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, энэ эмхиин ажал ябуулгада хабаатай бүхы албанууд, зургаанууд бүридэлдэнь орожо, минии ударидадаг Соведэй мэдэлдэ ороо ха юм.

— Комплексынтнай ажал ябуулгын тон шухала зорилгонууд юун болоноб!

— Ажалшадай, үхибүүдһээ эхилээд, үндэр наһатай зон хүрэтэр, сүлөө сагыень һайнаар эмхидхэхэ, бэлиг шадабарияа саашадань наридхан хүгжөөхэдэнь туһалха, совет шэнэ ёһо заншалнуудые улам хүгжөөхэ, соёлой-спортивна хүдэлмэридэ шадаал һаа олон зониие хабаадалсуулха гэшэ манай тон шухала зорилгонууд мүн. Ашаг үрэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө тэмсэлдэ улам олон зониие элсүүлхэ талаар горитой ажал ябуулга эрхилнэбди. Малшадые, таряашадые комплексоор хангалга гол зорилго аад даа.

— Ямар кружогууд, секцинүүд хүдэлнэб?

— Манай соёлой-спортивна комплексдо олон кружогууд, секцинүүд хүдэлнэ.

Хатарай кружок гурбан хуби боложо хубааранхай: багашуулай дунда ба ехэшүүлэй. Ехэ хоор хүдэлмэриеэ эдэбхитэйгээр ябуулдаг. Хоор нэгэдэрэ дууладаг зонтой баһал амяараа хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг юм. Фортепиано дээрэ наадажа һураха дуратайшуул манай соёлой-спортивна комплексдо шадабарияа хурсадхадаг. Эхэнэрнүүдэй «Хозяюшка» гэжэ клуб һонирхолтой хүдэлмэри ябуулдаг гээд онсолон тэмдэглэхэ байнаб. Эндэ нэхэлгын, ээрэлгын, эдеэ хоол шанажа һуралгын, эхэнэрнүүдэй элүүр энхын болон сэбэр һайханай кружогууд хүдэлжэ, тосхоной эжы, эгэшэнэр, хүгшэн, залуугүй тус клубай хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Эдир байгаали хамгаалагшадые нэгэдүүлһэн «Тэрэнги» гэжэ кружок комплексын дэргэдэхи библиотекэ соо ажалаа ябуулдаг. Үхибүүд байгаали тухай номуудые уншахаһаа гадна өөһэдөө хүдөө гаража, түрэл хизаарайнгаа үзэсхэлэн һайхантай дүтэ танилсана.

Тиигэхэ зуураа леснигүүдэй даабаряар модонуудай борбоосгойнуудые суглуулна. Гербаринуудые баһал суглуулан бүридүүлжэ, тусхай стендүүдые шэмэглэн гоёоно. Ой соогуур, тала уулаар ябахадаа, элдэб материалнуудаар гар урлалай зүйлнүүдые хэдэг. Тэдэниинь манай һургуули соо харахада болоно. Гадна Москвагай, Новокраматорскын, Донецкын эдир байгаали хамгаалагшадтай бэшэлсэжэ, һанамжаараа, дүй дүршэлөөрөө хубаалдана. Минии һанахада тус кружогой туһа сэгнэшэгүй ехэ байна. Залуу үетэниие хара багаһаань байгаалида дуратайгаар, тэрэнэй үзэсхэлэн һайханиие эльгэ зүрхөөрөө мэдэрдэг байхаар хүмүүжүүлхэдэ гансал туһа болохо бэшэ аал даа.

Спортивна секцинүүд манда олон. Шатарай, столой теннисэй, волейболой, хүнгэн атлетикын, футболой, сананар һолжоролгын, боксын, барилдаанай кружогууд ажал ябуулгаяа эдэбхитэйгээр ябуулна. Энээнэйнь дүн гэхэдэ, манай спортсменүүд район, республика соогоо үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ шангай һууринуудые эзэлдэг болоо юм.

— Малшад, таряашадые хангалга тухай нэгэ бага тодорхойгоор...

— Энэ хадаа хүдэлмэриимнай гол гэжэ үшөө дахин дабтанаб. Долоон хоног соогоо нэгэ дахин малшадта ошодогбди. Модигууд, худалдаа наймаанай, аптекын, библиотекын болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд, агитбригада, лектор, заримдаа арад зоной хэрэглэмжэ хангалгын албанай түлөөлэгшэ ябалсадаг. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, түб газарһаа холо байжа ажаллагшадай хэрэглэмжые шадаал һаа һайнаар хангахые оролдоно гэшэбди.

— Һонирхолтойгоор үнгэрһэн хэмжээ ябуулганууд тухай дурдыт.

— Олон зоной хабаадалгатай хэмжээ ябуулгануудаар май һара угаа баян байгаа. Жэшээлхэдэ, Агуу Илалтын үдэр, Майн 9-дэ ехэ митинг болоод, тэрээндэ хабаадагшад дайнда унаһан сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан хүшөө тээшэ зориһон баяр ёһололой жагсаалда хабаадалсаа. Удаань 9 командын хабаадалгатай хүнгэн атлетикээр эстафетэ үнгэргэгдэһэн байна. Эндэ һонин юумэниинь юуб гэхэдэ, 35 наһанһаа аха зонһоо (тон ахань 45-тай) бүридэһэн спортын ветерануудай команда энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, сугларһан харагшадай онсо анхарал татаа юм. Гадна столой теннисээр, шатараар манай соёлой-спортивна комплексын түрүү һуури эзэлхын түлөө шанга тулалдаанууд болоһон байна.

Майн 1-дэ ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэрэй тэмдэглэгдэдэг болоһоор зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүнгэн атлетикээр кросс эмхидхэгдээ һэн. Ехэ олон, элдэб наһанай зон хабаадалсажа, 2 километрэй зайда тэдэнэр урилдаа. Майн 2—3-да районно эстафетэ, футболоор мүрысөөн эмхидхэгдэһэн байна. Спорт тухай үргэлжэлүүлхэдэ, тарилгын хүдэлмэриин дүүрэмсээр Шэбэртэ — Бага-Куналей — Шэбэртэ гэһэн маршрудаар хүнгэн атлетикээр эстафетэ үнгэргэбэбди.

Мартын 8-да зорюулагдаһан «Басагад, хабаяа туршагты!» гэһэн конкурс ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Энэ мүрысөөндэ хабаадаһан басагадууд шүлэг уншаха, ээрэхэ, моодо харуулха, эхэеэ амаршалха, ямар нэгэ эдеэнэй зүйл шанаха шадабарияа харуулха ёһотой байгаа. Гадна боксын мүрысөөн тухай зураг зураха, вальс эрхимээр хатарха конкурс баһал соносхогдоо һэн. Басагаднай эрхим шадабари харуулаа гэхэ байнаб.

Шэбэртын дунда һургуулиин түлөөлэгшэ Светлана Цыденжапова, Ирина Запарина, хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Любовь Ванчугова, Заганай совхозрабкоопой хүдэлмэрилэгшэ Ирина Соболева, Бэшүүрэй совхозой хүдэлмэришэн Светлана Годномова, Шэбэртын больницын хүдэлмэрилэгшэ Татьяна Громова гэгшэд тус конкурсдо хабаадалсажа, Ирина Запарина тон шадабари ехэтэйнь байһанаа харуулаад, нэгэдэхи һуури эзэлээ.

— Саашадаа ямар тодорхой зорилгонуудые урдаа табина гээшэбта!

— Соёлой спортивна комплексынгоо хүдэлмэриие улам нарижуулан һайжаруулхые, һайн һайхан ёһо заншалнуудтаа бата үргэлжэлэл хангахые оролдохобди.

Мэнэ һаяхан эмхидхэгдэһэн техническэ зохёохы ажалай кружогой ажал ябуулгада онсо анхарал хандуулжа, шадал тухаа соогоо туһалхабди. Манай Шэбэртын совхоздо ерээдүйдэ ажаллаха механизаторнуудай, техническэ мэргэжэлэй бусад кадрнуудые залуу үетэнһөө хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ энэ кружок туһалха аабза гэжэ найданабди. Тиимэһээ эрхим механизатор М. Ц. Аюшеевые тэрэниие хүтэлбэрилхыень гүйгаабди. Энэ, тэрэ юумэ зохёоходоо бэрхэ хүн юм.

Саашань хэлэхэдэ, мориной спортын һургуули Шэбэртэдэ нээхэ гэжэ ехэ бэлэдхэл ябуулжа байнабди. Хоёр моортэй тэргэдэ мори хүллөөд хатаруулха, гүйгөөшэ моридые һорин урилдаха зониие эндэмнай бэлдэхэ юм. Ерээдүйдэ хүдөөгэй спортын наадануудай программада мори урилдаалгые оруулаа һаань, түгэсхэлэйнь наадандa заабол ошохо эрхэдэ хүртэхые оролдохобди.

Һара соо хоёр дахин хүдэлдэг «Амаралтын үдэрэй клубай» хүдэлмэриие һайжаруулха, программыень үргэдхэхэ, хэмжээ ябуулгануудыень һонирхолтой, удха түгэлдэр болгохо, хүмүүжүүлхы нүлөөень улам дээшэлүүлхэ, бүри олон зониие элсүүлхэ зорилго урдаа табинабди.

— Эдэ бүхы хүдэлмэри ябуулдаг зон тухай хэлэнгүй аргагүй бэшэ гү!

— Тиимэ бэд даа! Одоол тэдэниие дурдангүй гаража яашье болохогүйл. Соёлой байшангай директор Галина Султумовна Мункуева, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Герман Борисович Басанов, үхибүүдээр хүдэлмэри ябуулдаг инструктор Вера Насыковна Басанова, спортивна инструктор Базар Дармаевич Доржиев, хатарай кружогые хүтэлбэрилэгшэ, соёлой-спортивна комплексын Соведэй харюусалгата секретарь Виктория Германовна Цыбенова, шатарай кружогой хүдэлмэриие ударидадаг Валерий Карпович Баторов болон бусад олон эдэбхитэй, харюусалгаяа мэдэрэнги зоной ашаар лэ соёлой-спортивна комплексынгоо хүдэлмэриие хүл дээрэнь гаргажа байна гээшэбди. Эдэнэртэл һайн һайханиие хүргэдэгбди.

— Хөөрэлдөөнэйтнай түлөө һайниие хүргөөд, саашанхи ажал ябуулгадатнай амжалта хүсэнэбди.

— Һайн даа. Огто мартаад байбаб. Манай комплексын жэшээ дээрэ Бэшүүрэй районой үзэл сурталай бүхы шахуу хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай семинар майн 17-до Шэбэртэдэмнай үнгэргэгдөө.

ЯАРМАГТА ЯАРАА ҺЭН

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдымнай Революциин талмай дээрэ эртэ үглөөнһөө үнгэрэгшэ амаралтын үдэр хүлгөөтэй байба. Тиишэ хүн зон яралтай субажа, улаан, ногоон, хүхэ, шара болон бусадшье үнгэтэй түгхэнүүдынь худалдаа наймаанай алаабхинууд тээшэ хүнүүдые урижа байһан мэтээр харагдана. Тэрэ одоол зунайхяар, гоёор шэмэглэгдэһэн; эд бараагаа зохидоор дэлгэһэн алаабхинууд сооһоо үхибүүдэй эд бараа худалдадаг 56-дахи ажахын тоосоото магазинай, ... магазинай гоёолто, шэмэглэлтэ бусадһаа илгарна.

Улаан-Үдын горпромторгын заншалта болоһон зунай яармагта эд бараан элбэг дэлбэгээр табигдаһан байба гэжэ онсолхо хэрэгтэй. Үхибүүдэй хубсаһан, нааданхайнуудһаа эхилээд, элдэб эсэй үнэтэй сэнтэй, хямда сэнтэйшье хибэсүүд, оёгдоһон хубсаһан, пумаажан ба торгон бүд, эхэнэрнүүдэй ба эрэшүүлэй спортивна гуталнууд, костюмууд, ажахын эд бараан — эдэ бүгэдэ худалдан абагшадта дурадхагдаа. Тодорхойлон хэлэбэл, энэ үдэр ямар нэгэ юумэ худалдажа абангүй, хооһоор буцаһан хүн үгы байгаа ха.

«Зун 86» гэһэн заншалта яармагта хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр эд бараан худалдагдаа. Нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ үдэр яһала оролдолго гаргажа, хүн зониие халуун эдеэгээр, элдэб шэмэтэ жэмэсүүдэй шүүһээр, минеральна уһаар, пирожки, бүүлхэ, конфетэ, сай гэхэ мэтээр һайнаар хангаа.

Модельнүүдые харалга эхилбэ. Зохидоор оёгдоһон, бэедэ таарамжатай үнгэ бүриин хубсаһа үмдэһэн заахан үхибүүдэй ондэр дээрэ гаража, «...ккарыт, имэ һайхан хубсаһа оюулыт, заахиит!» гэһэндэл миһэржэ ябахадань, аятай зохид байгаа бэлэй.

Удаань эхэнэрнүүдэй зунай платинууд, эрэшүүлэй костюмууд харуулагдаа. Буряад арадай заншалаар угалзатуулан гоёогдоһон, шэнэ моодын платинууд суглараашадай анхарал ехээр татаба.

Яармагай талмай дээрэ Улаан-Үдын Барилгашадай клубай уран һайханай самодеятельностиин артистнууд суглараашадта һонирхолтой концерт харуулба.

Яармагай үдэр аяар 457 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Тиихэдэ үнгэрэгшэ зун үнгэргэгдэһэн имэ яармаг дээрэ оройдоо 156 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаһан байгаа гэжэ һануулая.

Байгша оной яармаг юундэ урагшатай байбаб гэһэн асуудалда харюу юрын лэ байха. «Зун-86» гэһэн яармаг үнгэргэхэһөө холо урид горпромторгын хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулаа. Радио болон республикын газетэнүүдтэ яармаг тухай соносхол эртээнһээ үгтөө, типографида барлагдаһан тусхай хуудаһан — соносхол хүн зоной дунда тараагдаа.

КПСС-эй Улаан-Үдын горком, городской Соведэй гүйсэдком хүн зоной аша туһые хараада абажа, Революциин талмай дээрэ яармаг үнгэргэхэ гээшэнь зүбтэй байба. Энээнһээ урид имэ яармагууд Спортын байшангай хажууда үнгэргэгдэдэг байһан. Тэндэ хүн зоной суглархада, талмайнь багададаг бэлэй. Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар байгша оной зунай яармаг амжалтатайгаар үнгэргэгдэбэ.

С. ОЧИРОВ.

ШҮХЭРНҮҮД ДОРО...КАФЕ

Һаяхан Улаан-Үдэ хотын номой байшангай хажууда «Алтан булаг» гэжэ кафе нээгдэбэ. Тэрэ заншалта шулуун байшан соо бэшэ, харин... һэеы гэр һажаажа баригдаһан хүнгэхэн түхеэрэлгэ соо оршоно.

Үнэхөөрөөшье, хараха янзада, газаахи түхэл шэнжээрээ һэеы гэрые һануулһан гурбан барилга мэдээжэ аад, һонин хэлбэрээрээ, мүн һаруул үнгэ будагаараа хүн зоной анхаралые ээлүүдгүй татана.

Танилсаябди шэнэ кафетэй. Нугалагдаһан түмэр сорсонууд хоорондоо холбогдожо, һэеы гэрэй түхэл шэнжэ байгуулна. Тэдэнэй хоорондохи хии газарнуудынь шэрдэгдэһэн модоор бүтүүлэгдээд, угалза хээнүүдээр шэмэглэгдэжэ, захаараа сасагтай, эрээн үнгэтэй бүдөөр оройнь хушагданхай.

«Сэлэнгэ» гэжэ кафеһээ хангагдаха зунай кафе соо наймаалагша Н. Ю. Столярова, амһарта угаагша Н. Т. Осипова гэгшэд хүдэлжэ эхилбэ. Янза бүриин аршаангууд, үрэ жэмэсэй шүүһэн, һэрюун ундан, тиихэдэ булочканууд, печенинүүд таг дээрэ харагдана. Энэ халуун үдэр иишэ ороһон хүн бүхэн ундаяа харюулаад гаранад...

— Үглөөгүүр асарһан юумэеэ гурбан часай туршада гол түлэб худалдаад байнабди. Үдэрэй 12 часһаа үдэшын 8 час болотор наймаамнай багадаха хэбэртэй болобо. «Түрүүшын тэмээн һохор» гэлсэдэг гүбэ. Үглөөдэр жэмэсэй шүүһэ, һэрюун унда ехээр асархабди,— гэжэ Н. Ю. Столярова баяртайгаар мэдүүлбэ.

Прибалтикын республиканууддай городуудта дулаанай үедэ хүдэлдэг зунай кафенүүдэй дүй дүршэлтэй танилсаад, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Нийтын эдеэ хоолой управлени имэ кафенүүдые нээхэ тухай үүсхэл гаргаһан байна. Тиигэжэ арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой болон нийтын эдеэ хоолой управлениин хамтын шиидхэбэреэр зунай кафенүүдые нээхэ гэһэн тогтоол баталагдаа һэн. Улаан-Үдэ хотын талмайнууд дээрэ нээгдэхэ кафенүүдэй проектые «Бурятгражданпроект» институдай бүтээхэдэ, «Теплоприбор», «Электромашина», «Бурятферммаш», авиационно болон локомотив-вагон заһабарилгын заводуудта һэеы гэрэй, шүхэрэй түхэлтэй һарабшанууд болон гэрнүүд бүтээгдэһэн байна. Тиигэжэ хүн зоной олоор ябадаг газарнуудта: «Байгал» гэжэ гостиницын, Номой байшангай хажууда, Карл Марксын бульвар дээрэ, «Шашлычная» гэжэ кафегай дэргэдэ болон бусад газарнуудта тодхогдобо.

— Үшөө олон газарнуудта зунай кафенүүдые нээхэ аад, арга боломжогүй байнабди,— гэжэ республикын столовонуудай 1-дэхи трестын директорэй орлогшо Д. Д. Доржиева хөөрэнэ.— Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдын горгүйсэдкомой коммунальна ажахын управлени заагдажа үгтэһэн талмайнуудые асфальтаар хушаадүй байна. Оперно театрай хажууда «Ветерок» гэжэ кафегай хажуудахи талмай муу шанартайгаар хушагдаа. Харин «Бурводоканал» управлени энэ хэрэгтэмнай һайнаар туһалжа байна гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө столовонуудай 1-дэхи трестдэ шүхэртэй 6 һарабша, «Лето», «Ветерок» гэжэ зунай 2 кафе, «Багульник», «Саяны» гэжэ кафенүүдэй хажууда зунай 2 кафе хүдэлжэ эхилбэ. Аэропортдо, 43-дахи кварталда 14-дэхи автобусой тогтодог, Мелькомбинат поселогто 4-дэхи маршрудай трамвайн тогтохо һүүлшын зогсолтонуудай дэргэдэ зунай кафе нээгдэхэ байна. Нийтын эдеэ хоолой управлениин хангадаг Хяагта хотодо, Каменск болон Селенгинск поселогуудта зунай һарабша, һэеы гэр кафенүүд мүн лэ нээгдэхээр хараалагдана.

«Алтан булаг» гэжэ кафейн нээлгэдэ столовонуудай 1-дэхи трестын кафенүүдэй бүхы директорнүүд уригдаһан байна. Тэдэнэр «Сэлэнгэ» гэжэ кафегай директор М. С. Мордовскаягай түрүү дүй дүршэлтэй танилсаа. Нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэриин ветеран, «Совет худалдаа наймаанай отличник», залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэ Мария Сергеевна байгша ондо зунай дүрбэн кафе нээгээд байна. Тиимэһээ тэрэнэй дүй дүршэл суглараашадта ехэ туһатай байгаа.

— Зунай кафенүүдтэ сэй, хүйтэн кофе, үрэ жэмэсэй шүүһэн, һэрюун ундан, бутербродууд, талхаар баригдаһан зүйлнүүд гол түлэб худалдагдаха. Ямар кафеһээ зунай кафе нээгдээб, тэрээнһээл хангагдаха. Түрүүшын үедэ зарим бэрхэшээлнүүдтэй ушарнабди. Жэшээлхэдэ, жэмэсэй шүүһэнэй, һэрюун унданай ассортиментнь үсөөн. Тиихэдэ саарһан аяганууд, коктейль болон мороженоо хэхэ тусхай түхеэрэлгэнүүд хэрэгтэй. Мүн талхаар бариһан зүйлнүүд үсөөн. Юуб гэхэдэ, тэдэниие бариха хүнүүд олоор дутална. Мүнөө зунай сагта сүлөө ороһон студентнэрые, һурагшадые, тиихэдэ пенсионернүүдые уринабди. Тэдэнэй бидэндэ туһалаа гэшэ һаа, талханай янза бүриин зүйлнүүдээр хүн зон гүйсэд хангагдаха һэн,— гэжэ Д. Д. Доржиева хөөрөө һэн.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Наймаалагша Н. Ю. Столярова ажалайнгаа үедэ. 2. «Алтан булаг» гэжэ нэрлэгдэһэн зунай кафегай барилгануудай газаахи түхэл шэнжэ.

Авторай фото.

ТАСС ХИЛЫН АНАҺАА

...ЦИНТЕРНЫН ...НГРЕСС ДҮҮРЭБЭ

...Социалис Интер... XVII конгрессэй эндэ дүүрэбэ. Тэ... «...манифестые» ба... Буу зэбсэгүүдые ...алгые хизаарла... нийтын эб най... ...аха шухала гэжэ ...ест соо хэлэгдэ... Европын, Азиин, болон Америкын ...л-демократическа, болон либеральна ...700 шахуу тү... тэрээндэ хабаада...

...буу зэбсэгүүдые ...алгые зогсоолго, ...лэн болюулалга ...үдые хиналха асуу... ...дхэлгэдэ бүтэм... ...наар хандахыень ...рга олгохо байна ...фест соо тэмдэг... США-гай прави... ядерна туршалга ...ха ёһотой гэжэ документ соо заагдана. Тэрээнһээ гадна, 1980 ондо тапалдуулагдаһан, ядерна буу зэбсэгүүдые, туршалгануудые бүгэдэ нийтээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договор баталан абаха талаар шэглүүлэгдэһэн СССР-тэй США болон Великобританиин хэдэг хөөрэлдөөнүүдые һэргээхэ шухала. Ядерна зэбсэгтэй бүхы оронууд эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадуулагдаха ёһотой гэжэ «Лимын манифест» соо тэмдэглэгдэнэ.

Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хорооха, хизаарлаха, бүхы дээрээ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээлгые болюулха талаар шэглүүлэгдэһэн али бүхы алхамуудые бэелүүлхэ зорилготойгоор нэгэ болон олон талын хэмжээнүүдые абаха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ конгрессэ хабаадагшад мэдүүлбэ.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые нэбтэрүүлхэ гэһэн США-гай түсэбүүд зүрхэ сэдьхэлыемнай ехээр хүлгөө-нэ гэжэ хуралдаанай түгэсхэлэй документ соо хэлэгдэнэ. Ракетэһээ хамгаалалта хэхэ түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай СССР-эй ба США-гай хоорондохи договорто 1972 ондо гар табигдаа һэн. Энэ договор үлөөгдэжэ, бэхижүүлэгдэхэ ёһотой.

Али бүхы буу зэбсэг нарижуулан һайжаруулагдаха ёһогүй, харин политика нарижуулагдаха ёһотой. Юуб гэхэдэ, бүгэдэ нийтын аюулгүй байдал буу зэбсэгүүдые шэнэдхэлгээр, ноёсолгоор туйлагдажа шадахагүй байна. Эб найрамдал болон буу зэбсэгүүдые хуряалга хүн түрэлтэнэй ажамидаралгын, хүгжэлтын ба эрхэ сүлөөгэй таһаршагүй эрхэ нүхэсэл болоно. Ядерна дайн хадаа тэрээндэ эсэргүү гэмтэ ябадал болоно бшуу.

Түбэй Америкэдэхи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэхын түлөө, Намибиин ба Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө, дэлхэйн бусад районуудтахи хёмороо зүришэлдөөнүүдые политическэ аргаар шиидхэхын түлөө хуралдаанда хабаадагшад мэдүүлбэ. ЮАР-тахи апартеидэй журамые, Чилиин ба Парагвайн хархис зонхилогшодой үйлдэһэн харата ябуулгануудые тэдэнэр эрид буруушааба.

РКП-гэй ЦК-гай ПОЛИТИЧЕСКЭ ГҮЙСЭДХЭХЭ КОМИТЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

БУХАРЕСТ. РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй заседани эндэ боложо, Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Будапештдэ болоһон зүблөөн дээрэ СРР-эй делегациин ажал ябуулгые, тэрээн дээрэ баталагдан абтаһан документнүүдые һайшааба.

Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй зүблөөнэй шиидхэбэринүүд эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хуряалгын, уласхоорондын харилсаанай түлөө тэмсэлэй үргэн ехэ хараа түсэбүүдые нээнэ гэжэ Политическэ гүйсэдхэхэ комитет мэдүүлээ. Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон юрын буу зэбсэгүүдые хороолгын программа ехэ удха шанартай байна. Тэрэ гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ арга олгохо ёһотой гэжэ Политическэ гүйсэдхэхэ комитет тэмдэглэбэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые үргэлжэ дээрэнь зүбшэн хэлсэхын, буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын юрэнхы программые бэелүүлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ заседани дээрэ заагдаба. Юрын буу зэбсэгүүдые хуряаха хэмжээнүүд, дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн бусад хэмжээнүүд энэ программада оруулагданхай.

Материалнуудай суглуулбари

ТОКИО. Японой «Ариэсу Снобо» гэжэ хэблэл КПСС-эй XXVII съездын документнүүдэй суглуулбариие олон хэһэгээр эндэ гаргажа эхилээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой партиин съездэдэ хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэлээр тэрэ нээгдэнэ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжковой «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэһэн элидхэл, партиин Программа ба Устав, резолюцинууд, съездын бусад документнүүд мүн лэ суглуулбарида оруулагдаа.

БАТА НҮХЭСЭЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Бүхы совет хүн зонтой хамта Зүүн Сибириин технологическэ институдай багшанар, хүдэлмэрилэгшэд, студентнэр, Чернобыльскын атомна электростанцида болоһон аюул усадхалгын хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулба.

Институдай инженерно-экономическэ факультедэй тооцоолгын техникын кафедрын багшанар дурадхалаар тэдэнэр нэгэ үдэрэйнгөө салингуу 5.570 түхэриг мүнгэ туһаламжын жасада оруулба.

Е. БЕЛОПЛОТОВА.

Поли

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Уран зохёолшодой нэгэдэлэй ойн баяр.
- П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ конкурсдо хабаадажа байһан Ольга Аюрова хөөрэнэ.
- «Эдирхэг залуудаа, эрэлхэг наһандаа...»
- Уншэрһэн инзаган абарагдаба.
- Гүрэнэй зөөри гамнахал хэрэгтэй.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ ко

ХҮГЖЭМТЭЙ ХАХАСАЖА БОЛОХО

Үглөөнһөө эхилээд үдэшэ орой болотор түбэй эрхим гэгдэдэг Консерваториин Ехэ, Чайковскиин нэрэмжэтэ Концертнэ болон Союзуудай Байшангай Колонно залнууд соо хүгжэм, дуун таһарнагүй. Дэлхэйн дуушад, хүгжэмшэдэй түгэсхэлэй концертнүүдэй ойртохо бүри тэдэнэй конкурсно тэмсэл шангадана, тэдэниие шагнаха дуратайшуул олошорно.

Конкурсын шанда хүртэхэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ байһан 27 хүгжэмшэдэй дүрбэниинь совет виолончелистнүүд юм. Тэдэнэй тоодо Кирилл Родин бии. Байгша ондо тэрэ Москвагай консерваториие эрхимээр дүүргэһэн байна. Кирилл Родин хоёр жэлэй саана Белград хотодо үнгэргэгдэһэн виолончелистнүүдэй Уласхоорондын конкурсдо илажа гараа һэн. Оюун бэлигтэ энэ хүгжэмшэн манай ороной олохон хотонуудта үнгэргэгдэһэн концертнүүдтэ хабаадалсаа, мүн хилын саана, тусхайлбал, Болгарида, ГДР-тэ, Югославида, Финляндида гастрольдо ябажа ерэһэн юм. Москвагай энэ конкурсын түрүүшын турта Кирилл Родин орёо нарин программаяа амжалтатайгаар гүйсэдхэжэ шадаа, программадань И-С. Бахай зургаадахи сюитэ, Чайковскиин «Пеццо Капприччиозо», мүн арадай аялгаар бэшэһэн Шуманай Табан пьесэ гэхэ мэтэнүүд оруулагданхай һэн.

Буряадай оперо болон балетэй театрай дуушан, Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай 1984 оной Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Ольга Аюроватай түрүүшын турай удаа уулзабабди.

— Сэхыень хэлэхэдэ, үлбэртэһэншье һаа, врачай зүбшөөл хайхарангүй сценэдэ гараа һэм, — гэжэ Ольга хөөрэнэ. — Тиимэһээ гүйсэдхэлгэмни бүхы хабадаа хүрөөгүй байха. Теэд гүрэн түрынгөө дуушын һургуулиие энэ ехэ конкурсдо түлөөлхэ этигэлдэ хүртэһэн хойноо — дуулангүй үлэхэ аргагүй һэм. Хоёрдохи турта урдынхиһаа һайнаар дуулаха байһандаа этигэнэб.

Ольга театртаа меццо-сопранын бүхы шахуу партинуудые гүйсэдхэдэг. Тэрэнэй хэлэһээр «Кармен», «Борис Годунов», «Елбэрэй ...», «Муха-Цокотуха» ... долоон эшэгэд... үхибүүдэй оперо... дуратайгаар дуул...

— Роль бүхэн ... намайе баяжуул... шан хээрэнэ. — Х... тула үхибүүдэй ... иланга дурата... гурбадахи класс... ниингээ дуулахы... ратайшье һаань ... хүгжэмеер дац... Эгээ мүнөө тэрэ... гээ түлөө һанаар... байна ёһотой. Х... дэ бинь тэрээн... болоноб. Юуб г... эдир шатаршада... Братск хото ош...

«САЯНАЙ САМАРЯАН» ТУХАЙ

Буряад ороной уран зохёолой байдалда түүхэтэ үйлэ хэрэг — Түнхэнэй райондохи Мүнхэ Сарьдагай нэрэмжэтэ уран зохёолой нэгэдэлэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн гүйсэһэн тушаа манай газетэ мэдээсэһэн, тусхай булан, бүхэли хуудаһа зорюулһан байна. Районой түб—Хэрэн һууринда үнгэргэгдэһэн баяр ёһололой һайндэртэ хабаадалсаха ушар тохёолдоо һэн.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной 5 гэшүүниие хүмүүжүүлһэн, хэдэн номуудай авторнуудые—Холбооной ерээдүйн гэшүүдые ургуулаад байһан энэ нэгэдэлэйнгээ хэмжээ ябуулгануудые КПСС-эй райком, райсоведэй гүйсэдком, нютагайнь предприятинууд, ажахынууд, эмхи зургаанууд угаа ехээр дэмжэдэг юм байна.

Һайндэрэй түрүүшын үдэр районой түбэй талмайда В. И. Ленинэй хүшөөдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан нютагаархидта табиһан хүшөөдэ шэлбүүһэн гүрлөө табигдаһан байна.

Гадна нэгэдэлэй гэшүүдэй үүсхэлээр литературын, искусствын тусхай байшан районой түбэй сэсэрлиг соо, хизаар ороноо шэнжэлгын музейн найман ханатай байшантай зэргэлүүлэгдэн баригдаһан байгаа. Сагһаа урда наһа бараһан поэт Борис Сыреновэй анхан һуужа байһан гэрые эндэ асараад, буряад үндэһэн маягтай орой хүүлээд, уран гоёор шэмэглэжэ шадаа. Июниин 13-най үдэр литературын, искусствын байшан тусхайтаар нээгдэжэ, түрүүшынгээ харагшадые хүлеэн абаа. Үүдые хүндэлэн татагдаһан улаан лентые Москваһаа ерэһэн айлшан Владимир Петрович Евпатов, түрүү хонишон, Ленинэй хоёр орденто Гатап Цыбикович Шойбонов гэгшэд таһа хайшалаа.

Түнхэнэй районһоо ургажа гараһан уран зохёолшодой—Мүнхэ Сарьдагһаа (Будажап Цыренович Найдаков) эхилээд, мүнөөнэй эхилэн бэшэгшэд хүрэтэр — зохёохы замда хабаатай материалнууд, фото-зурагууд, хэблүүлһэн номуудынь, газетэһээ хайшалагдан абтаһан шүлэг, рассказуудынь эндэ табяатай.

Тиихэдэ Түнхэнһөө ургажа гараад, искусствада нэрэеэ нэрлүүлһэн, нэрлүүлжэ ябаһан хүнүүд тухай мүн лэ баян материал суглуулагдаһан байна. Жэшээнь, РСФСР-эй габьяатай артист Цырен Хоборковой ажаябуулгада зорюулагдаһан стенд һонирхолтой байгаа. Тиихэдэ СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин, РСФСР-эй габьяата артистка Вера Лыгденова-Линховоин, Буряадай АССР-эй арадай артистка Дарима Линховоин, Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Цыренжапов, тэрэнэй нүхэр, дуушан Долгор Хунтохиева, мүн эдэнэй басаган— ургажа ябаһан иллюзионист, «Эльбэ шэдиин эзэн хүүхэн» гэжэ уласхоорондын конкурсын лауреат Дарима Цыренжапова, залуу дуушан Татьяна Галсанова тухай стендүүдые хаража һонирхообди.

Удаань хажуудахи найман ханатай музей соонь орожо, Түнхэнэй түүхэтэй, байгаалиинь баялигай зүйлнүүдтэй, нютагаа суурхуулжа ябаһан ажалай баатарнуудай намтартай танилсагдаба. Хожомоо эдэ хоёр байшанһаа холо бэшэхэнэ районой соёлой байшан баригдажа, соёлой-спортивна бүхэли комплекс бии болгогдохо түсэбтэй.

Литературна нэгэдэлэй баяр ёһололой үдэшэ табан час соо үргэлжэлөө. Гэбэшье һонёор найруулагдаһан программаһаа хэншье эсээгүй, бүгэдэнэй сэдьхэл һайндэрэй һайхан мэдэрэлээр халижа байгаа һэн.

Улаан-Үдэһөө уригдажа ошоһон айлшадһаа гадна Москваһаа, аха дүү Монгол оронһоо, бусад газарһаа ерэһэн айлшад һайндэртэ хабаадалсаа. Нэрлэбэл, «Детская литература» хэблэлэй редакциие даагша, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Олег Исакович Каширин, «Молодая гвардия» хэблэлэй түлөөлэгшэ Владимир Анатольевич Потехин, «Современник» хэблэлэй РСФСР-эй арадуудай литературын редакциие даагша, шүүмжэлэгшэ, поэт, оршуулагша В. П. Евпатов, МНР-эй Хүбсэгэл аймагай «Эрх чөлөө» («Эрхэ сүлөө») газетын редакторай орлогшо, уран зохёолшо Жамбын Нямаа, Шэтын областиин Агын Буряадай автономито округһоо поэт, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Арсалан Жамбалон, Агын радиогой редактор Батожаргал Гармажапов, Хурамхаанай литературна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Дулгар Доржиева болон бусад болоно.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Түнхэнэй литературна нэгэдэлые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байгаа. Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ч-Р. Н. Намжилов Буряадай АССР-эй Президиумэй Указ уншаад, нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Ж. Д. Юбухаевта Хүндэлэлэй грамота барюулаа. Литературна нэгэдэлэй бүлэг гэшүүд КПСС-эй обкомой ба Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, хэдэн хүн Уран зохёолшодой холбооной, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой ба райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байна.

Литературна нэгэдэлэй түүхэ, мүнөөнэй ажал ябуулга тухай Ж. Д. Юбухаев, энэ нэгэдэлэй түрүүшын гэшүүдэй нэгэн, мүнөө БГПИ-гэй профессор, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша С. Г. Дугаров гэгшэд һонирхолтойгоор хөөрөө. РСФСР-эй габьяата артистка, доцент В. Д. Лыгденова революционно, дайнай, ажалай алдар солын жэшээ дээрэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тушаа нютагаархидтаа хандажа, һайхан үгэ хэлээ.

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын Национальна һургуулиин эрдэм-шэнжэлгын институдай Буряадай филиалай директор Д. Д. Ошоров халуун үгэ хэлээд, залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө литературна нэгэдэлэй гэшүүдые филиалайнгаа Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаһан байна.

Уран зохёолшо, драматург Ардан Ангархаевай режиссёрско бэлигтэйгээр найруулан зохёоһон концертын программа угаа баян байжа, хүн зондо һайшаагдаа. Түнхэндэ гастрольдо байһан Ажалай Улаан Тугай орденто гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай бүлэг артистнар концертдэ хабаадажа, тэрэниие шэмэглээ. Гадна оперно театрай залуу дуушан Т. Галсанова, Буряадай гүрэнэй филармониин артистнууд Владимир Цыренжапов, Долгор Хунтохиева, тэдэнэй басаган Дарима Цыренжапова, Буряадай комсомолой шангай лауреат Галина Раднаева гэгшэд концертдэ хабаадаба.

Хойто үдэрынь «Сибиряк» колхоздо, «Аршан» курортдо, Түнхэнэй совхоздо болоһон уулзалгануудта айлшад хабаададаа юм.

Эндэ нэгэ иимэ юумэ онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Түнхэнэй зон, олониитэ нютагтаа, Саян уулынгаа сагаабхилан ялалзааша мундаргануудта угаа дуратай байна. Тиимэл хадаа хизаар нютагаа алдаршуулдаг хүбүүд, басагадаа үргэнэ, дэмжэнэ. Һайндэрэй ёһололой үдэшэ олохон ажахын түлөөлэгшэд литературна нэгэдэлэйхидтэ баяраа мэдүүлһэн бэлэгүүдые барюулаа. «Үшөөшье олон байха юм аад, ехэ бороогой һүүлээр зарим гол мүрэнүүдэй һабаһаа халижа, зарим нүхэд уһанда хаагдаад ерэжэ шадаагүй», — гэжэ «Саян» газетын редактор В. Ж. Тулаев мэдүүлээ һэн.

Саг жэлнүүд үнгэрхэ. Мүнөөдэр эли байһан юумэнүүд сагай хуудаһануудта дарагдан мартагдажа болохо. Тиигэхэгүйнь тулада Түнхэнэй хүбүүд «Саянайнгаа самаряае» улам салгидхажа, сагай мүнгэн тоборюулгануудаар мүнхэлхын тула ехэ зүб юумэ хээ гэжэ һанагдана.

Энэ талаар ондоо районуудай литературна нэгэдэлнүүд, ниитэ хүн зониинь Түнхэнэй хүбүүдһээ жэшээ абаха ёһотойл даа. Эндэ нэгэ жэшээ дурдаха дуран хүрэнэ. «Һү мяханай түлөө» гэжэ газетэ Яруунын совхоздо анхан эмхидхэгдээд, тэрэнь хожомоо районой болгогдоһон түүхэтэй. Газетын түрүүшын редактор—уран зохёолшо Жамьян Балданжабон 1935 ондо «Булаг» гэжэ литературна кружок эмхидхээд, тиимэ нэрэтэй гар бэшэмэл согсолбори бэлдээд, тэрэнээ типографида барлажа гаргаһан байдаг. Хожомынь районно газетын дэргэдэ литературна нэгэдэл хүдэлжэ захалаа һэн. Тэрэ нэгэдэлэй гэшүүдэй дундаһаа Уран зохёолшодой холбооной гэшүүдшье ургажа гараһан байха.

«Саянай самаряанай» жэшээ олондо харгы нээг лэ! Юуб гэхэдэ, Эхэ ехэ орондоо дурлалнай түрэл хизаарайнай дайдаһаа эхитэй ха юм!

Ц. ДОНДОГОЙ.

«САГАЙ ЭРЬЕЭН, ЗАМАЙ НЭРЬЕЭН

Сагһаа урид наһа бараһан Владимир Аюшеев шилээдгүй бэлигтэй хүн байгаа. Тэрэнэй бэшэһэн дуунууд байд гээд лэ радиогоор дамжуулагдадаг, уран һайханай коллективүүдэй концертын үедэ шэнхинэдэг. Юуб гэхэдэ, хүнэй сэдьхэлэй утаһые дайрама һайхан аялгатай, ажабайдалай зогсошогүй дабшалтын эршые бэедээ шэнгээһэн хүгжэмтэй, юрын шэнги аад, гүнзэгыхэн удхатай үгэнүүдтэй дуунуудыень мэргэжэлтэ артистнуудшье, хүдөөгэй соёлшодшье репертуартаа дуратайгаар оруулдаг.

Жэшээнь, «Эдирхэг залуудаа, эрэлхэг наһандаа», «Алтанхан намарай арюухан үглөө» ба бусад олон ... шаань эндэ хэлэгдэнэ.

Владимир Аюшеев 1942 ондо Хяагтын район нютагта түрэһэн юм. 1962 ондо Буряадай ... институт дүүргээд, Хэжэнгын районой Загаһ... һургуулида биологиин, хүгжэмэй багшаар 1967 онһоо бэшэжэ эхилээ. Уран һайханай ... ударидаг байгаа.

Мүнөө В. Аюшеевэй шүлэгүүдые, зарим ду... лижо, уншагшадайнгаа һонорто дурадханаб...

СЭСЭРЛИГТЭ АЛТАЙМНИ

Хүгты Хангайн хормойе
Хүрсэлэнхэй Сүхэмнай.
Хүхын дуунай хонгёое
Хүлеэн байдаг таламнай.

Дууша аляа заншалтай
Дорюун хүдэр зонтой
юм.
Дуулим тоонто
Алтаймни
Дүүрэн тэгшэ золтой
юм.

Хабчуу, Нугын талмайе
Хүлгүүлэнхэй ажалнай,
Хүдөө талын шарайе
Хубилганхай араднай.

Инаг дураар үлгыдэн,
Эрин гараар үндылгэн,
Уужам нютаг Алтаймни
Утын замда
гаргаа юм.

Алтай-Дунгын гол нуурта
Алтан нажар жарганхай.
Ерээдүйнгөө жэлнүүдтэ
Ехын баяр татанхай.

Үлир, мойһоор анхилһан,
Зүгын тоһоор
хангалһан—
Зүрхэн соомни нютагни,
Сэсэрлигтыш, Алтаймни!

Хэжэнгэмни—тэрэнгимни, хэлэхэмни
шамдаа:
Зүрхэндэмни, нюдэндэмни, зүүдэндэмни
дандааш!
Хаанаб даа, хаана хаб даа!
Наһанаймни, жаргалаймни
дууе дуулан ябаһан
эдир наһамни!!
Загаһата, Хүнды, Бамба, Хүлэрэгтэ
байна даа —
Арадтамни, алдартамни, ажалдамни
һайхан даа!
Байхал даа, байхал хадаа...

ХЭЖЭНГЭМНИ—ТЭРЭ...

Нютагаймни, инагаймни
соло дуудан ургаһан
инаг дурамни!
Сагай эрьеэн, замай нэрье...
хүл...
Наран, мэндэ! Һара, мэндэ! ...

Гайхалтай, гайхалтай даа —
Хүсэлэймнай, хүсэнэймнай
хүни үргэн абахань
ямар талаан бэ!!

ДУУЛИМХАН ХҮДЭРИМНИ

Дуулимхан Хүдэримни!
Дуунуудыеш шагнажа
ургаһан
Дуушахан хүүгэдэйш нэгэн
Дахинаа шамдаа бусахал
даа!

Үргэнхэн Хүдэрим!
Үбсүүеш дэхэжэ үндыһэн
Үнэшэхэн хүбүүнш
Эрьежэ шамдаа бусахаб
даа!

Хүнүүдэй сээжэ соо
Хизааргүй дэлхэй багтанал.
Харин минии сээжэ соо
Холшор дуран багтаагүй,
Халинал даа дуугаар
бурьялан!

ИНАГТАА

Нимгэн шэгыш гуниглан
һанажа,
Нюдэм уһатан һаргана.
Зүүдэн соогоо шамайгаа
хаража,
Зүрхэм булгидан жаргана.
Уйдхартай шэрүүн хахасал
Хүйтэн хагсуу шэнгил.
Дахин шамтай уулзахаб,
Дулаан хабарни ерэхэ.
Гайхалтай байгаалнии
Найдал тэнюун, аалин.
Гансал досоом бүрхэнэ,
Һанал бодолни хүлгэнэ.
Холын замай хүшэрхэнш
байгаа һаа.
Шамда зорижо гаталхаб.
Инаг гансам, дуратай
байһанаа

Бүхы наһаараа ...
...
Хабарай дүүен ...
Хадын сагаан ...
Хайлан урдаха.
Ханилайм дурд...
Хүлеэн байгаа ...
Хүлгэн үярха.
Хэды богониб н...
Хэтын мүнхэтэн ...
Хэды богоһо ...
Хүнэй түхэлтэй ...
Хэды шэрбэхэб ...
Холые зорижо ...
Хэды хэлсэхэб ...
Хэмээ алдажа ...
Хүсэл зоригой ...
Хүлнүүд дээрээ ...
Хэды обтохоб ...
Хэлыш намда, ...

ЯМАР ЕХЭ ЖАРГАЛ БЭ!

Алтан дэлхэйн шарайе алмаан дэлгээн гоёоһон,
Түүхын сэгээн далайе тайлан шэнээр зохёоһон —
Зоной нэгэн байһамни ямар ехэ жаргал бэ!
Ямар ехэ жаргал бэ!
Нарата дэлхэйн шарайе наһан соогоо гоёоһон,
Найдалай ехэ далайе һэбин шэнээр тайлаһан —
Зоной нэгэн байһамни ямар ехэ жаргал бэ!
Ямар ехэ жаргал бэ!

Будамшуу

АМАРАА ХАРААД, ХАМАРАА БАРЯАД...

Үнгэ зөөриеэ, материальна баялигаа алмажа, гаргагдаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулан, промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо тоншье ойлгосотойхоноор хэлэгдэнхэйл даа. Теэд...

Ажабайдалаа хубилгахын, экономическа ба социальна хүгжэлтээ хурдадхалгын замда гаргахын оронд зарим хүтэлбэрилэгшэд хуушанайхяараал мүнхиһаар байна. Жэшээнь, Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой директор К. А. Урманшинов, ахамад бухгалтер Т. Д. Савельева гэгшэдтэ энэ хэлэгшэмни сэхэ хабаатай.

Юуб гэхэдэ, урда тээнь энэ совхоздо шалгалта хэгдэжэ, дутуу дунданууд, үлүү гаргашануудые тушаань аржагар акт табигдаһан байгаа. Харин тэдэ дутуу дунданудаа усалхажа, удаадахи шалгалтын ерэтэр, бүхы юумэеэ зүб мүртэнь оруулха хэмжээнүүдые хараалхын оронд совхозой хүтэлбэрилэгшэд үнөөхил халтирхай замаараа хатаралдажа ябаа бшуу.

Тоһололгын станцигүй байһан ушарһаа совхозой автотранспорт Восточный посёлогто ерэжэ, бензин абадаг байһан дээрэһээ, юрэнхылэн тоолоходо, жэл соо 35 тонно үлүү гаргашалаа гэжэ 1985 оной сентябриин 25-да хэгдэһэн шалгалтын материал соо тэмдэглээтэй. Гэбэшье 35 тонно бензинэй үлүү гаргашалагдаһые совхозой хүтэлбэрилэгшэд нохойншье годондо бодоогүй байгаа гэжэ 1986 оной майн 12-то дахин хэгдэһэн шалгалта элирүүлбэ.

Үнэхөөрөөшье, совхоз тоһололгын өөрын станцитай болохо ябуулга хэхээ һанаалааншьегүй, үнөөхил Восточный посёлок тээшээ үдэршье, һүниишье, үглөөгүүршье, трактористнуудынь, жолоошодынь гүйлгэлдэдэг зандаа. Жолоошодой замай сааршан хайша хэрэгээр бэшэгдэдэг. Тиигэжэ 1986 оной 4 һарын туршада Эрхирэгэй совхоз 54 тонно бензин «эдихэ» байһан һаа, аяар 124 тонно галдажа үрдөө. Тиихэдэ дизельнэ 152 тонно түлишэ хэрэглэхэ түсэбтэй байһан һаа, 214 тонно һалгаагаа. Тоһололго-түрхилгын материалые гаргашалгаяа совхоз тон һулаар түсэблэнэ гэжэ элэ баримтанууд гэршэлнэ бэшэ гү?

Хараад үзыт даа: «Нива» түхэлэй машина жолоододог Г. Амбаев 1057 килограмм, мүн лэ иимэ машинын жолоошон С. Бальчиндоржиев 291.2 килограмм, агроном Р. Винокуров 550 килограмм, ахамад инженер Б. Бальчиндоржиев 129 килограмм бензин I квартал соо нормоһоо үлүү гаргашалһан байна.

Гэхэ зуура райсоведэй гүйсэдкомой зарлигаар совхоз ажахы доторoo тоһололго-түрхилгын материал үлүү гаргашалдаг байна. Райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. А. Черепановай 1986 оной апрелиин 14-дэ өөрынь гар табилгатай бэшэгэй ёһоор, Дабаатын сельсоведтэ А-93-най 1,5 тонно бензин, А-72, 76-най 11 тонно бензин үгэхөөр совхоз баадхагдаһан байгаа. Харин Дабаатын сельсоведтэ өөртэнь тусхайгаар бензин үгтэхэ ёһотой байгаа бшуу!

Мүн баһа иимэл бэшэгүүдэй ёһоор, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта А-76-най 27 тонно бензин үгтэһэн байна.

Иигэжэ хуушанайнгаа хэмһээ халиха дурагүй хүтэлбэрилэгшэд тушаа партиина хэмжээ абахаар болоо гэжэ һанагдана. Ажахыдаа тоһололго-түрхилгын станци бии болгоод, бензин, дизельнэ түлишэ мэтээ гамтайгаар гаргашалха саг хүрэжэ ерээ гэхэ байнаб. Али удаадахи шалгалтын хүрэжэ ерэтэр юуншье хубилаагүй байха гү? Али партиин съездын шиидхэбэринүүд Эрхирэгэй совхоздо, Загарайн райсоведэй гүйсэдкомдо огто хабаатай бэшэ байгаа гү? Эрхирэгэй совхозойхид хэды болотор амараа хараад, хамараа баряад, гүрэнэй зөөри байнал гэһэншүү, үлүү гаргаша хэхэ болоно гээшэб?!

ХҮН БА байгаали

ИНЗАГАН АБАРАГДАБА

Үнэн болоһон ушар

Хэды жэлэй урда — 1980 оной май һара соо манай аша хүбүүн Максим гэгшэ арбан класс дүүргэхэ гэжэ байгаа. Нэгэтэ сэлмэг үдэр хэды нүхэдтэеэ Юрөө голые үгсэжэ, холохон ошожо. Хойто үндэр уулын хормойгоор ябаба. Хүбүүдэй зорилго гэхэдэ, шэнэ халяар (черемша) түүхэ ёһотой байгаа. Тиигэжэ ябатарнь, шэрэнгиин ойорто нэгэ юумэ Максимда харагдаба. Шоргоолзоной бүгэ гэжэ хүбүүн һанаба. Дүтэхэнэ ошожо харахадань, нээрээшье, алаг-улаан шоргоолзонууд үймэлдэжэ байхадал гэбэ. Теэд хараһаар байтарнь, тэрэ «обоохойнь» үлэ мэдэг хүдэлхэдэл гэбэл даа.

Хүбүүн бага зэргэ жэхыбэ. Тиигэбэшье һонирхолынь диилэжэ, тэрэнээ ажаглажал байба. Һайса шэртэжэ харахадань, хушуухан, баһа хоёр шэхэн обёорогдобо хаш. Тиихэдэнь амитан гэжэ лаб танияд, бүри айхадал гэбэшье, хайрлаһан мэдэрэлдэ абтажа, түргэн хажуудань ошоод, шоргоолзодһоо айнгүй, гар дээрээ үргэбэ. Тэрэнь нарай эхэгэнэй шэнээн инзагахан байшаба. Нюдэндэнь боон шоргоолзод аһанхай, арайл заахан забһар хонхойжо, халта ёлогонон харагдаба.

Инзаган амиды гэжэ мэдэхэдээ, тэрэниие доботолжо байһан шоргоолзодһоонь сэбэрлэжэ байха зуураа тээ саагуур халяар түүжэ ябаһан нүхэдөө ооголһон байгаа. Зөөлэхэн ногоон набшаһаар шодэ амыень аршаба. Нарай үхибүүн мэтээр тэрэнээ тэбэрижэ, бүүбэйлжэ байхадаа:

— Амитан хадаа уидаа хүрөө, ангаа ёһотой, — гэлсээд, хүбүүд абажа ябаһан сайһаа уулгажа үзэбэ. Тиихэдэнь инзаган зуурашаһан хушнуугаараа сай һорожо, амаа дэбтэһэн мэтэ болобо. Нэгэ бага сай залиһаншуу болоодхибо. Тиихэдэнь эдиршүүл бүриншье урмашаба ааб даа.

Хэрэгээншье мартажархёод, удангүй тэдэнэр ерэһэн харгыгаараа бусаа һэн.

Хоорхы, заахан амитан энэ дэлхэйдэ түрэһөөр хэдыншье хоноһон байгаа юм? Эхэнь ямар аюулда орожо, заахан инзагаяа орхиһон байгааб? Али хомхой ангуушанай туулган тобшо эхыень тудажа, тэрэ хөөрхые үншэрүүлээ юм гү? Эдэ асуудалдамнай харюу олдохогүй байһаниинь харатай!..

Максим инзагаяа гэртээ асарба. Эхэ эсэгэ хоёрынь үншэн амитаниие ехэ хайрлажа, бэеыень угаажа, сэбэрлэжэ абаад, тэрэнээ тэжээжэ эхилээ һэн.

Максимай эжы һургуулида багшалдаг, биолог, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша юм. Эсэгэньшье мүн лэ Юрөөгэй һургуулида арбаад жэлдэ багшалжа ябана.

Максим 10 классаа дүүргэжэ, саашаа һурахаяа ябахадаа, инзагаяа һайнаар харууһалхыень Витя Света хоёр дүүдээ шангаар захяад, ябаһан байгаа. Тэдэнэр инзаганда Вега гэжэ нэрэ үгэбэ. Һара үлүүтэй саг соо тэрэнээ тэжээгээд, яһалахан түлжүүлһэн хойноо 1980 оной июнь соо Дээдэ-Онгостойдохи этнографическа музейн зэрлиг амитадай булангда минии хүбүүн — Максимай эсэгэ инзагаяа асаржа үгэһэн юм.

Хойто жэлынь Максимай дүү басаган Света пионерлагерьта амараад бусаха замдаа этнографическа музейдэ ороо. Тиихэдээ үнөөхи Вегээ таниһан юм. Тэрэнь Катя гэжэ ондоо нэрэтэй болонхой байгаа.

— Катя, Катя! — гэжэ басаган ооглобо. Томохон гүрөөһэн болоод эхилһэн инзаган сожоошье татабагүй. Тиихэдэнь:

— Вега, Вега! — гэжэ Света ооглобо. Гүрөөһэхэн юуншьеб һанаһан шэнги болоод, басаганда гүйжэ ерээд, гарыень үнэрдэжэ, хилээмэ гарһаань абажа эдеэ.

— Досоогоо ехэ хайрлаад, бэеэ баринигүй уйлаа һэм, — гэжэ аша басагамни хөөрөө һэн. Мүнөө Света Эрхүүгэй университедтэ һурана.

Вега-Катя мүнөө эхэ гүрөөһэн болоод, заахан инзага түрэнхэй, хүхүүлжэ байдаг, — гэжэ музейн хүдэлмэрилэгшэ намда урзанда хэлээ һэн.

Нарай инзага абарһан үнөөхи Максим дээдэ һургуули дүүргээд, Сэлэн-Дүүмын заводто ажаллана.

Ц. ЛОМБОЕВ.
ажалай ветеран.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ломбоевтон бишыхан инзагатаяа; 2. Инзаган Вега.

Сэнхир экран

ЗАГАҺА БАРИЛГЫН БУХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Мультфильмнүүд. 10.15 — Загаһа барилгын бүхэдэлхэйн үдэртэ зорюулагдаһан баримтата фильмүүд. 10.50 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.05 — «Каникулы Кроша» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 17.15 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурсын дневник. Улаан-Үдэ. 18.00 — «Тосхон. Хүнүүд ба ажал хэрэгүүдынь». 18.15 — «Петропавловка. Спортын хүдөөгэй түрүүшын нааданууд». Улаан-Үдын студиин очерк. Москва. 18.45 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. 19.00 — «Взятка. Факты и размышления». — баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. Москва. 20.30 — Кинопанорама. 22.00 — «Время». 22.35 — «Последняя жертва» — уран һайханай фильм. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-31-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-2., 2-57-33, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33 61, выпускающие — 2-35-95 от. дел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00515. Заказ № 149. Индекс 04609